

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid

Datum commissievergadering	:	13 februari 2023
Commissievoorzitter	:	Mw. N.M. van der Waart
Commissie-adviseur	:	Mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 5282 / neeskenss@noord-holland.nl

5	Aanwezig:		
	Plv. commissievoorzitter	:	mw. W. Koning-Hoeve
	Commissievoorzitter	:	mw. N.M. van der Waart
	Commissiegriffier	:	mw. S. Neeskens
10	Plv. commissiegriffier	:	mw. J. Faber
	Leden van de commissie:		
	CDA	:	mw. W. Koning-Hoeve en S. Dijk
	ChristenUnie	:	mw. J.K. Hoogendoorn-van der Maarl en M.C.A. Klein
15	DENK	:	E. Mangal (duo-commissielid)
	D66	:	mw. L. Gonggrijp en mw. A.C. Kapitein
	Fractie Baljeu	:	--
	FvD	:	--
	GL	:	Statenleden R. Bwefar, R. Cardol, A. Er
20	JA21	:	I.J.M. Mantel
	NNH	:	--
	PvdA	:	mw. A.A.J. Jellema en G.J. Leerink
	PvdD	:	Statenlid I. Kostić, Statenlid F.A.S. Zoon, Statenlid J.P. Hollebeek (online)
25	PvdO	:	--
	PVV	:	R. van Tiggelen (duo-commissielid)
	SP	:	mw. R. Alberts en mw. A. de Groot
	VVD	:	N.A.L. Roosendaal en B.G.P. de Wit
30	Gedeputeerden:		C. Loggen (VVD), J. Olthof (PvdA), E. Stigter (GL), mw. I. Zaal (D66)
	Afwezig:		Statenleden FvD, (met bericht van verhindering)
35	Notulist:		Y. Sinsel (Notuleerservice Nederland) (digitaal)

Agenda

- 40 0. TB tijdpad Randstedelijke Rekenkamer, toelichting op rapport
 - 1. Opening en mededelingen
 - 2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
 - 3. Afscheid duo-commissieleden
- 45 4. Inspreekhalftuur
 - 5. A-agenda landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn
 - 5a. Rapport Randstedelijke Rekenkamer Landbouw en voedseltransitie
 - 6. B-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)
 - 6a. Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 7 februari 2023
- 50 7. Lunch
 - 8. A-agenda Algemeen
 - 8.a Eerste Begrotingswijziging 2023 (A-agenda's EFB, M&B 20-2-2023 & NLG 13-02-2023)
 - 9. A-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)
- 55 9a. Zienswijze Provinciale Staten op de Kadernota 2024 OD Noord-Holland Noord
 - 10. Rondvraag gedeputeerde Olthof
 - 11. Rondvraag gedeputeerde Stigter
 - 12. A-agenda Water
 - 12.a Wijziging gemeenschappelijke regeling Waddenfonds
- 60 13. B-agenda Water
 - 13.a Onderzoek verbod vislood in provinciale huurovereenkomsten voor visrechten
 - 14. Rondvraag gedeputeerde Loggen
 - 15. B-agenda Landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn
 - 15a. Discussienota bescherm de Paling
- 65 16. Rondvraag gedeputeerde Zaal
 - 17. C-agenda leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)
 - 17a. Gezondheid en leefbaarheid: Vaststelling Beleidsregel PFAS Noord-Holland 2022 (C-agenda NLG13-02-2023)
 - 17b. Derde Inwonersonderzoek naar de leefomgeving in de regio IJmond (Ipsos) (C-agenda NLG 13-02-2023)
 - 17c. Gezondheid en leefbaarheid: Greenpeace Rapport arbeidsmarktverkenning Tata Steel (C-agenda NLG 13-02-2023)
 - 17d. Gezondheid en leefbaarheid: tweede bestuursrapportage 2022 Omgevingsdienst IJmond
- 75 18. Bereikbaarheid/Natuur: Brief Fietsersbond Fietsplatform NTFU ANWB aan GS Noord-Holland bedreigingen van natuurbeleid voor fietspaden (C-agenda M&B 23-01-2023 en NLG C-agenda NLG 13-02-2023)

- 18b. Natuur: Tweede uitstelbrief reactie GS op initiatiefvoorstel PvdD Hobbyjacht (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 80 18c. Natuur: Verpachting polder de Rondehoep (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 18d. Natuur: Wijzigingsbesluit Programma Natuur (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 18e. Financiën: Verhogen krediet strategische grondaankopen (A-agenda EFB 20-02-2023 & C-agenda NLG 13-02-2023)
19. C-agenda Water, Water als Economische Drager, Conference of Peripheral Maritime
85 Regions (CPMR/Comité van de Regio's)
- 19a. Water: Wijzigingsovereenkomst Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 19b. Water: Openstelling 2023 Uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 90 19c. Klimaat/Water: Tussenevaluatie klimaatadaptatie (C-agenda RKW 13-02-2023 en C-agenda NLG 13-02-2023)
20. C-agenda Landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn
- 20a. Landbouw: Brief Redden onze klimaat goeroes de aarde (C-agenda NLG 13-02-2023)
- 20b. Landbouw: Bruikleenovereenkomst Keverdijk 14A te Weesp (C-agenda NLG 13-02-
95 2023)
21. C-agenda Algemeen
- 21a. MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 67 (C-agenda alle commissies)
22. Schorsing tot 16 februari 18:45 uur

0. Technische briefing Randstedelijke Rekenkamer, toelichting op rapport

1. Opening en mededelingen

105 De voorzitter (**Van der Waart**) opent de vergadering om 10:14 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom. Dit is de laatste vergadering van de commissie Natuur Landbouw en Gezondheid van deze Statenperiode.

***Mededelingen voorzitter*

110 Gezien de volle agenda vergadert de commissie vandaag de hele dag en wordt ook de uitloopavond aankomende donderdag 16 februari benut. De voorzitter verzoekt alle fracties om toch efficiënt met de tijd om te gaan.

Er is een afmelding ontvangen van de leden van FvD. Het quorum is aanwezig.

Deze vergadering wordt live uitgezonden.

115 Er zijn drie rondvragen. Er zijn twee rondvragen aangemeld door het CDA voor gedeputeerde **Rommel** inzake FaunaSpot en stikstofemissie en één rondvraag van de PvdD inzake bomenkap voor geluidswal bij het Naarderbos. Deze vragen van portefeuillehouder Rommel komen op de uitloopavond aan de orde.

Insprekers

Voor het inspreekhalftuur zijn er geen aanmeldingen. Agendapunt 4 vervalt dus.

120 Er zijn vijf aanmeldingen van insprekers bij agendapunt 6a:

- Mevrouw **Verbrugge** op persoonlijke titel.
- De heer **Klaassen**, voorzitter van de stichting IJmond IJzersterk.
- De heer **Wiskerke** van Greenpeace.
- Mevrouw **Groos**, voorzitter Ondernemingsraad Tata Steel Nederland.
- 125 • De heer **Huitema**, arbeidsmarktdeskundige, op persoonlijke titel.

Er is één aanmelding van een inspreker bij agendapunt 13a, de brief over Vislood. De heer **Lobee** spreekt in namens de Stichting Gezond Water.

130 Deze Statenperiode is bijna ten einde. Op 21 februari staat een afscheidsdiner ingepland. Het diner is om 18:30 uur dineren bij restaurant Van Beinum. De leden krijgen nog een mail van de griffie waarop men kan aangeven of men wel of niet aanwezig kan zijn.

De voorzitter vraagt of er ook mededelingen zijn vanuit de commissie of vanuit de gedeputeerden.

135 *** Mededelingen commissieleden*

De heer **Mantel** (JA21) zou graag bij agendapunt 18e vragen willen stellen over de strategische grondaankopen.

140 De **voorzitter** antwoordt dat dit bij rondvraag bij gedeputeerde Zaal wordt behandeld. Het is echter niet zeker bij een late aanmelding, of hierop dan een antwoord komt.

De heer **Mangal** (DENK) zal vandaag helaas eerder vertrekken vanwege verplichtingen elders.

*** Mededelingen Gedeputeerde Staten*

145 Geen.

2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

- De voorliggende agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
- Het verslag van de vorige vergadering 16 januari wordt ongewijzigd vastgesteld.
- 150 – Er zijn geen opmerkingen over de strategische agenda.
- Er zijn ook geen opmerkingen over de moties- en toezeggingslijsten.

3. Afscheid duo-commissieleden

155 De **voorzitter** nodigt de duo-commissieleden mevrouw Hoogendoorn (ChristenUnie), de heer Dijk (CDA) en de heer Van Tiggelen (PVV) uit om naar voren te komen. In deze laatste commissie staat de voorzitter graag stil bij het afscheid van deze duo-commissieleden. Het afscheid is verdeeld over de februari vergaderingen zodat elk duo-lid aan bod komt.

160 De **voorzitter** spreekt allereerst de heer Van Tiggelen (PVV) toe en daarna mevrouw Hoogendoorn (ChristenUnie) en de heer Dijk (CDA) persoonlijk toe en wenst hun veel succes bij de komende verkiezingen en hopelijk tot ziens. De voorzitter overhandigt een klein cadeautje en zo dadelijk komen ook nog bloemen.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 10.22 uur.

165 De **voorzitter** heropent de vergadering om 10.23 uur.

4. Inspreekhalftuur

Vervallen.

5. A-agenda Landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn

170 **5.a Rapport Randstedelijke rekenkamer Landbouw en voedseltransitie**

175 De **voorzitter** deelt mee dat zojuist de technische briefing was van de Randstedelijke Rekenkamer waarbij is uitgelegd dat de landbouwsector voor de uitdaging om naast het zorgen voor een sterke, innovatieve landbouw ook ambitieuze maatschappelijke doelstellingen te halen. De manier van voedsel produceren, distribueren, verwerken en consumeren leidt in toenemende mate tot maatschappelijke discussie, omdat het milieu, de bodem, het klimaat, de omgeving, dierenwelzijn, de gezondheid van mensen en het verdienmodel van agrarische ondernemers onder druk staan.

180 De Randstedelijke Rekenkamer is ook aanwezig. De commissie kan het rapport bespreken en PS adviseren over de voordracht. Dit wordt geagendeerd voor de PS-vergadering van 6 maart.

Eerste termijn

185 De **voorzitter** stelt de commissie in de gelegenheid om vragen te stellen aan. De voorzitter geeft allereerst het woord aan de heer Cardol.

190 Statenlid **Cardol** (GL) dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het rapport. GL is ondanks een aantal kritische opmerkingen tevreden over het rapport. De provincie Noord-Holland komt er niet slecht van af. De transitie naar natuurintensieve landbouw kan en moet sneller en de provincie mag ook meer regie nemen om tot resultaten te komen. Er moeten dus stappen worden gezet. De rekenkamer stelt ook dat de provincie harder kan inzetten op de rol van andere schakels in de voedselketen en dat sectoren zoals de bollenteelt en de intensieve veehouderij ook onderdeel moeten worden van de transitievisie. De voedselvisie is dan ook geen losstaand beleidsdocument maar er moet gewerkt worden aan een integrale visie op de toekomst van de landbouw en de voedselketen, in samenhang met andere beleidsdomeinen zoals ruimtelijke ordening. Ook de oproep van de rekenkamer om goed te kijken naar belemmerende regelgeving en de ruimte voor verandering spreken GL aan. De brede transitie zal de komende jaren vorm moeten krijgen via het PPLG. De rekenkamer stelt ook dat het slagen van de stikstofaanpak cruciaal is. Dat wordt een zwaar traject waarin veel pijn zal worden geleden, maar er is geen andere keuze. De pijn zal niet alleen de boeren raken, maar ook andere schakels in de voedselketen tot en met de consument. Dit is dan ook een van de grote opgaven voor het volgende college. Een goede fasering met tusseninformatie met monitoring is dan ook van groot belang. Het is mooi dat het college bijna alle aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer ter harte neemt.

205

210 Statenlid Cardol heeft nog een aantal vragen. Waarin en hoe wordt voorzien in de denktank? Wat is de inzet en het resultaat van de gesprekken met de supermarktketen? Ook wordt gesproken over de rol van het landbouwportaal. Is de gedeputeerde het eens dat dit soms te vrijblijvend is en te veel vraaggestuurd? Is de gedeputeerde het hiermee eens en is de provincie bereid om meer te sturen? Er is ook veel aandacht voor de koplopers die anderen kunnen inspireren. Die koplopers

- 215 hebben het vaak zwaar. Is de gedeputeerde bereid om de mogelijkheden te blijven zoeken om bedrijven die al in transitie zijn extra te ondersteunen? Kan de gedeputeerde een rapportage opstellen naar aanleiding van de expertmeeting over de NSP als input voor het vervolg op de voedselvisie en mogelijk ook als input voor het PPLG? GL kan instemmen met de voordracht.
- 220 Mevrouw **De Groot** (SP) is tevreden over dit uitstekende rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Het is een goede zaak dat GS de meeste aanbevelingen overnemen. De SP is wel bezorgd dat in de volgende Statenperiode wellicht andere keuzes gemaakt zullen worden. Kan de gedeputeerde daarop reflecteren?
- 225 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het leesbare rapport met de herkenbare aanbevelingen. De fractie van D66 is ook positief dat GS de aanbevelingen grotendeels overnemen. Mevrouw Gonggrijp staat graag stil bij drie aanbevelingen omdat die voor D66 extra relevant zijn. D66 is van mening dat het
- 230 beleid ten aanzien van de bollenteelt zich moet richten op het tegengaan van schade aan de bodem en met name aan het bodemleven. Is dat ook de insteek van het huidige beleid? Klopt het dat de uitwerking van de brief ook voor de bollenteelt invloed gaat hebben? Bovendien ziet D66 ook een koppeling met het PPLG om hieraan meer concreet uitvoering te geven. Klopt dat beeld?
- 235 Ten aanzien van aanbeveling 4 geeft mevrouw Gonggrijp graag mee dat het de taak van de provincie is om proactief en onafhankelijk advies te geven en om kennisdeling te organiseren, in ieder geval voor de drie doelen, natuurinclusief, kringloop en 25% lokaal consumeren. Mevrouw Gonggrijp adviseert om bijvoorbeeld living labs te organiseren en goede voorbeelden uit de provincie een podium te geven.
- 240 Ten aanzien van aanbeveling 7 merkt mevrouw Gonggrijp op dat het in Noord-Holland niet alleen gaat om de productie van biologische producten, maar ook dat de afzet maximaal moet worden gestimuleerd. Daarmee kan men immers alleen die doelstellingen van 25% lokaal behalen. Supermarkten en consumenten zijn in dezen cruciaal. D66 wil graag de invloed van de provincie maximaal aanwenden om deze
- 245 gewenste beweging in gang te zetten en dat het Rijk hierin verantwoordelijkheid neemt. Het is aan het volgende college van GS om scherp te blijven op de uitvoering en de resultaten. Ten slotte stemt D66 in met de voordracht. D66 ziet dit als een hamerstuk.
- 250 Statenlid **Zoon** (PvdD) stelt vast dat het goede rapport bevestigt hetgeen de PvdD al een aantal keren heeft aangekaart. De provincie doet nu te weinig om serieus bij te dragen aan een gezond landbouwsysteem waarvan burgers, dieren, klimaat, milieu, natuur en boeren kunnen profiteren. Verder moet de provincie ook meer doen om het landbouwsysteem gezond te maken. De provincie moet duidelijke keuzes maken en knopen doorhakken, ook al is dat moeilijk. Daarnaast ontbreekt het aan initiatieven
- 255 rondom de integrale aanpak en dat is een groot gemis.

260 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) merkt op per interruptie dat de PvdD dus van mening is dat te weinig wordt gedaan in de provincie. Het rapport geeft aan dat goede stappen worden gezet. De PvdD geeft ook aan tevreden te zijn met het rapport. Hoe verhoudt zich dit met elkaar?

265 Statenlid **Zoon** (PvdD) ziet dat de provincie afwacht. Het advies aan de commissie is om nu met name te gaan zitten op de uitwerking van het PPLG. De doelstelling is bijvoorbeeld om te gaan naar niveau 2 landbouw, maar vervolgens is geen invulling gegeven aan wat nu precies niveau 2 landbouw is. Dat wordt getild naar de volgende Statenperiode, terwijl dit nu al gedaan had kunnen worden.

270 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) begrijpt dit en zij vraagt of statenlid Zoon het ook met D66 eens is dat het altijd begint met goed beleid. Uiteindelijk komt men dan tot de gewenste resultaten. Nu is het een beetje de aanname dat het beleid niet leidt tot de gewenste doelen. Hoe ziet statenlid heer Zoon dit?

275 Statenlid **Zoon** (PvdD) vindt dit een goed punt. De monitoring is inderdaad niet opgepakt. Na het startpunt is geen monitoring ingezet. Hierop actie ondernemen is ook een van de aanbevelingen van het rapport. GS nemen de aanbeveling ten aanzien van meer samenhangend beleid ten aanzien van de glastuinbouw, intensieve veehouderij en bollenteelt over, maar daarbij wordt ook gezegd dat recent het uitvoeringsprogramma economie is geactualiseerd, waarvan de uitvoeringsagenda voedselvisie onderdeel uitmaakt en dat daarmee wordt tegemoetgekomen aan

280 aanbeveling 1. Denken GS dat met deze actualisatie serieus de eerste aanbeveling van de Randstedelijke Rekenkamer wordt afgehandeld of gaan GS dit verder uitwerken? De PvdD is van mening dat het onlogisch is om de intensieve veehouderij hiervan los te trekken. Er worden immers 1,7 miljoen dieren per dag gedood om op te eten. De instandhouding van de intensieve veehouderij past ook niet bij de groene

285 ambities van de provincie. Daarnaast bevestigt de Randstedelijke Rekenkamer dat de provincie kan kijken hoe het geld voor bijvoorbeeld landbouwsubsidies beter besteed kan worden, zodat die middelen echt bijdragen aan een groen, diervriendelijk en gezond landbouwsysteem. Zijn GS bereid om te kijken naar de inzet van die subsidies in dat kader? De fractie van de PvdD overweegt te komen met een motie.

290 Verder verwacht de provincie de doelstellingen uit de Stikstofwet niet te halen. Welke doelstellingen niet en hoezo niet? Waarom treft de provincie niet met spoed extra maatregelen? Tot slot zal de provincie naar een transitiepad moeten gaan richting 2030 met een duidelijke meerjarenbegroting met duidelijke ambities en doelstellingen en monitoring, zodat meerjarig duidelijk is waar men heengaat.

295 Hieraan moet de provincie in de komende jaren werken.

Mevrouw **Koning** (CDA) is blij met het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer naar de effecten van de voedselvisie. De titel is anders, maar in het rapport gaat het met name over de voedselvisie en het beleid daaromheen. Bij de hoofdconclusie

300 wordt gesteld dat om de maatschappelijke doelen voor onder meer stikstof, waterkwaliteit en biodiversiteit te halen, veranderingen in het landbouw- en voedselsysteem nodig zijn. Hieraan wordt meteen toegevoegd dat het van belang is dat er voor agrariërs een verdienmodel mogelijk blijft. Dat is een belangrijke opmerking, maar toch wordt hiermee weinig gedaan. Een belangrijke vraag is hoe de

305 provincie omgaat met de Stikstofwet. Wat houdt dat in? Hoe wordt daarop beleid gemaakt? Hoe worden de beleidsvoornemens en -plannen getoetst of deze ook bijdragen aan dit verdienmodel? Dit punt wordt totaal niet uitgewerkt, niet in het rapport en niet in de voedselvisie. Deze omissie zal ertoe leiden dat in de praktijk plannen uit de voedselvisie in veel gevallen niet goed uitvoerbaar zijn en initiatieven en pilots niet voortgezet kunnen worden. De casus van de biologische appels en rooiaardappels voor de korte keten tonen bijvoorbeeld aan dat deze niet verkoopbaar zijn gebleken in de regio. Mevrouw Koning haalt nog een aantal voorbeelden aan. Het is

310

315

320

325

330

335

340

blijkbaar heel moeilijk om deze producten in de regio te verkopen. Hoe gaat de gedeputeerde hieruit lessen trekken voor de toekomst? Deze vragen komen in de voedselvisie niet goed terug. Wat wordt precies bedoeld met producten uit de regio? Sommige producten uit de regio worden immers door geheel Nederland verkocht. Hoe gaat men daarmee om?

Verder valt op dat de uitvoering van activiteiten en projecten behorende bij de voedselvisie beperkt zijn. Er zijn nauwelijks aanvragen voor projecten. Verder valt op dat de Noord-Hollandse doelen uit de voedselvisie niet altijd goed aansluiten bij het huidige landelijke- en EU-beleid. De Randstedelijke Rekenkamer benoemt dit, maar de werkelijkheid is nadien nog weerbarstiger geworden door nieuwe regels rondom derogatie. De versnelde afbouw van derogatie in een groot deel van Noord-Holland en als gevolg daarvan het gebruik van kunstmest, dragen niet bij aan het sluiten van de kringloop. Het CDA zal op een ander moment GS verzoeken om gezamenlijk met het hoogheemraadschap bezwaar te maken tegen de versnelde afbouw van derogatie in het gebied van het HHNK. Die afschaffing is in ieder geval funest voor de kringloopgedachte. Hoe wil de gedeputeerde in het licht van de voedselvisie en dit beleidsstuk hiermee omgaan of hebben GS inmiddels al bezwaar gemaakt?

Ook is er onvoldoende relatie gelegd tussen de transitieopgave en de enorme druk op de ruimte in Noord-Holland. Dat wordt ook benoemd in het rapport. Het is een gemiste kans dat de huidige coalitie het project natuurinclusieve landbouw van het vorige college heeft stopgezet. Agrariërs konden daardoor hun project niet afronden. Het project is ook niet geëvalueerd. Het CDA vraagt uitleg aan de gedeputeerde.

Daarnaast is er onduidelijkheid over het doel van de voedselvisie om alle landbouw in 2030 natuurinclusief te laten zijn. De definitie van natuurinclusief is niet helder. Dat is ook een terechte kritiek van de rekenkamer. Het is ook niet verstandig om alleen op natuurinclusief te focussen. Dit blijft een doorn in het oog van het CDA. Hoe gaat de gedeputeerde hiermee verder?

Het budget van de voedselvisie ad € 6 miljoen en alle ambtelijke inzet leveren maar weinig resultaat op. Daarnaast blijven de telers ook zitten met hun producten waardoor zij financiële schade leiden. Het CDA heeft twijfels bij het nut van de

voedselvisie. Moeten de provincie hiervoor wel zoveel ambtelijke capaciteit inzetten? Sommige onderdelen die al gaande waren, zijn heus wel goed, maar sommige nieuwe projecten van de voedselvisie kennen vraagtekens. De intentie is goed, maar de
345 uitwerking en uitvoering laten te wensen en hebben een hoog gehalte aan wensdenken. Verder ontbreekt ook echt de evaluatie. Het CDA heeft moeite met de aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer omdat enkele belangrijke bevindingen ontbreken. De grote vraag is of voortgaan op deze weg van de
350 voedselvisie wel aansluit bij de realiteit in de agrarische sector, het toekomstperspectief voor de teelt in Noord-Holland en de wens en de portemonnee van consumenten. Het CDA zal waarschijnlijk, indien de meerderheid van de partijen hiermee verder wil gaan, een amendement indienen. Het CDA kan op deze wijze immers niet met de aanbevelingen instemmen.

355 Ten slotte vraagt mevrouw Koning naar de uitkomsten van de gesprekken van de gedeputeerde met de supermarkten en de banken over de transitie.

360 Statenlid **Cardol** (GL) stelt per interruptie vast dat mevrouw Koning een aantal prima voorbeelden heeft. Die voorbeelden maken ook duidelijk dat het nog een moeilijke stap is om die transitie te maken, maar mevrouw Koning geeft geen oplossingen. Wat zijn de voorstellen van het CDA om boeren die al in transitie zijn te helpen om hierin wel te slagen? Blijkbaar is mevrouw Koning begaan met hun lot en GL verwacht dan ook oplossingen van het CDA.

365 Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt daarom om bij de transitie ook de verdienmodellen uit te werken. De consumenten moeten bereid zijn om die producten te kopen en dat moet in beeld worden gebracht, voordat de provincie bedrijven vraagt om in transitie te gaan.

370 Statenlid **Cardol** (GL) is van mening dat het niet alleen gaat om de verdienmodellen. Welke oplossingen draagt het CDA aan voor de veranderingen in de andere schakels in de keten die ook nodig zijn?

375 Mevrouw **Koning** (CDA) geeft aan dat de betreffende producten wel te koop zijn bij de supermarkten. Sommige producten worden ook speciaal gepromoot met speciale verpakkingen, waarop wordt vermeld dat die producten bijdragen aan meer biodiversiteit en een beter milieu en dan is het de consument die dit meer moet gaan kopen.

380 Statenlid **Cardol** (GL) hoort graag van het CDA wat de oplossing is voor het afzetprobleem.

385 Mevrouw **Koning** (CDA) geeft aan dat deze transitie tijd nodig heeft. Het proces moet zo worden ingestoken dat de gehele keten daarin meegaat, want anders is dit tot mislukken gedoemd.

De heer **Mangal** (DENK) sluit aan bij de meeste vragen van zijn collega's. De fractie van DENK heeft al bij de maidenspeech van het Statenlid duidelijk gemaakt dat korte ketens de voorkeur hebben, waarbij natuurinclusief het sleutelwoord is. De heer Mangal is echter nogal verontrust over het antwoord wat tijdens de technische sessie werd gegeven op de vraag naar de definitie van wat natuurinclusieve landbouw is. Als er een consensus moet komen over die definitie is bij voorbaat de objectiviteit gesneuveld. DENK vraagt om duidelijk te zijn. Er is immers een verschil tussen de acceptatie van een objectief vastgestelde definitie en consensus over wat dat zou moeten zijn. Bij dit laatste zeggen de doelstellingen immers niets. Hoe staat de gedeputeerde hierin en hoe wordt gezorgd dat niet gemarchandeerd wordt met die definitie?

Ten aanzien van de levensvatbaarheid van de landbouwbedrijven, vraagt de heer Mangal met wie de kleinschalige boeren moeten concurreren, met de wereld of met het boerenbedrijf verderop? Er wordt immers gezocht naar de verkleining van het landbouwbedrijf. Concurreren zij ook met de intensieve veeteelt? Want deze wordt niet meegenomen in deze voedselvisie, maar is wel een belangrijke leverancier in de voedselketen. Valt er wel te concurreren met deze mastodonten? Hoe wordt voorkomen dat juist de mensen die hun best doen eruit worden geconcentreerd? Hoe wordt omgegaan met de succesvolle bedrijven, zoals in de Lutkemeerpolder, die plaats moeten maken voor distributiecentra waar producten van de wereldconcurrentie de stad in worden gedistribueerd? Hoezo dan korte ketens? En dat ook nog eens op het stukje meest vruchtbare grond van Amsterdam. Hoe kijkt het college hiertegen aan? Ten slotte vraagt DENK voor wie er wordt verbouwd. Is dat voor de mens of voor de dieren van de intensieve veeteelt? Mocht dit niet voor de mens zijn, moet de heer Mangal zijn beeld over de korte ketens immers bijstellen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het duidelijke rapport. Noord-Holland heeft in ieder geval al een voedselvisie en het bijbehorende beleid, maar dat is nog lang niet klaar. De PvdA wil hiermee doorgaan. Het is goed dat GS de adviezen uit het rapport grotendeels overnemen. GS staan ook zeker open voor verbetering en hopelijk ook voor een versnelling. De keten is zo sterk als de zwakste schakel. De consument moet immers om en in tijden van grote inflatie bij de boodschappen is dat lastiger geworden. Graag een reflectie van de gedeputeerde hierop. Mevrouw Jellema voelt ook mee met hetgeen mevrouw Koning van het CDA inbrengt over de verdienmodellen en de afzetmarkten. Dit is belangrijk, maar laat ook onverlet dat de PvdA door wil gaan met de transitie. De gedeputeerde heeft ook nooit gezegd dat het allemaal gemakkelijk zou zijn of worden. Mevrouw Jellema geeft graag het voorbeeld van een agrariër die problemen heeft met de korte ketens en de export naar Duitsland. Het is belangrijk om zaken goed af te wegen. Ten slotte moet de monitoring inderdaad verbeterd worden, want dit geeft inzicht in uitzicht. Uiteindelijk kan de fractie van de PvdA samen met de reactie van GS, instemmen met deze voordracht.

430 De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat het helaas ook mis kan gaan met de
voedselvoorziening, zoals in Sri Lanka en Rusland is aangetoond. Men moet
voorzichtig omgaan met de voedselvoorziening. De werkelijkheid is weerbarstig en
de politiek gaat hieraan weleens voorbij. Daarnaast hoeft men niet bestaande
435 problemen ook niet aan te pakken. De oplossing is om zichzelf goed te informeren
over de realiteit. Het klopt ook niet wat er gezegd wordt over de verzuring van de
bodem in het stikstofverhaal, afgezien van de buitengewoon lage hoeveelheden
waarover het gaat. Helaas wordt er maar weinig getalsmatig inzicht gegeven. Verder
worden boeren helaas gedwongen om natuurlijke mest af te voeren. Vervolgens
moeten zij dan nitraten voor veel geld aanschaffen. Het lukt immers niemand om
440 eiwitten aan te maken zonder stikstof. Boeren weten goed waarmee zij bezig zijn,
innoveren al voortdurend en zijn altijd al in transitie omdat zij zich steeds aan nieuwe
en steeds strengere bestaande regels moeten houden. Het lukt nu aardig om die
sector om zeep te helpen. De fractie van de PVV wacht het amendement van het CDA
af. Vermoedelijk zal de PVV het amendement steunen, afhankelijk van de inhoud.

445 De heer **De Wit** (VVD) zou graag twee relevante lijnen toevoegen aan het rapport.
Voedsel is niet vanzelfsprekend en wordt op het wereldtoneel een belangrijke factor.
Wat nu gebeurt met olie en gas, kan ook voor voedsel gaan gelden. Dit is belangrijke
geopolitieke lijn. Nederland en zeker Europa moeten het belang van landbouw en de
450 productie in de landbouw erkennen. Dit moet gepaard gaan met de transitie en de
opgave. Handel wordt immers een politiek wapen en de innovatiekracht van
Nederland is een belangrijke asset.

De tweede lijn is dat boeren en tuinders vaak prijsnemers zijn op de wereldmarkt. Dit
is een essentieel vertrekpunt bij het verdienmodel, omdat het begrip verdienmodel of
455 verdienvermogen centraal staat in het provinciale beleid. Dat is terecht, maar ook een
worsteling. Uiteindelijk moet de individuele ondernemer immers besluiten welk
product hij wel of niet gaat voeren en dat heeft te maken met afzet, volumes en
prijzen. Dit laat zich lastig vangen in het provinciale beleid. De heer De Wit worstelt
hiermee en voelt met zowel GL als met het CDA mee. Het is inderdaad belangrijk om
460 te verduurzamen en om de milieu-impact te verminderen, het sluiten van meer
regionale kringlopen. Anderzijds moeten boeren ook een boterham verdienen en
heeft men te maken met het systeem en de wereldmarkt. Het rapport bevestigt deze
worsteling. In de komende jaren moet de provincie hierop antwoorden proberen te
vinden. De VVD is van mening dat de effecten van het huidige beleid moeten worden
465 gemonitord voordat nieuw beleid wordt opgesteld. De conclusie is dat men de
provinciale impact momenteel nog niet weet.

Statenlid **Zoon** (PvdD) begrijpt per interruptie de VVD niet helemaal. De VVD wil eerst
monitoren, voordat nieuw beleid wordt gemaakt, maar de provincie is nu juist bezig
470 is om het PPLG vorm te geven, gezien de harde deadline vanuit de minister. Kan het

volgens de VVD niet en monitoring en nieuw beleid zijn?

475 De heer **De Wit** (VVD) wil niet opnieuw de discussie aangaan over de voedselvisie. Die is er immers al. De heer De Wit wil sommige aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer in de verbreding van die visie niet meenemen, voordat bekend is wat de effecten zijn van het beleid wat al is opgetuigd. Dit is ook een EU- en een nationaal vraagstuk, naast een provinciale aangelegenheid. Het is ook niet duurzaam om maar gewoon ergens een ad hoc projectje te doen.

480 Mevrouw **Koning** (CDA) stelt per interruptie vast dat de VVD de voedselvisie wil opnemen in het PPLG en daarmee door wil gaan. Daarin staat echter wel dat in 2030 alle grondgebonden landbouw natuurinclusief moet zijn. Mevrouw Koning kan zich niet voorstellen dat de VVD dat onderstreept.

485 De heer **De Wit** (VVD) heeft de ambitie van de voedselvisie ondersteund. Dit is immers een onderdeel van de ambitie om te verduurzamen. Deze ambitie wordt ook gevoeld in de sector. Ondernemers willen ook verduurzamen. De VVD staat dus voor een groenere landbouwsector en wil die ambitie van de voedselvisie voortzetten.

490 Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt vervolgens per interruptie of de VVD de mening van het CDA deelt dat de gestelde doelen realistisch en haalbaar moeten zijn. Anders is het immers niet haalbaar.

495 De heer **De Wit** (VVD) antwoordt bevestigend. De heer De Wit is ook benieuwd naar de effecten van het huidige beleid in de praktijk, want daar zit de crux.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) voelt per interruptie mee met de VVD. Iedereen wacht met smart op meer monitoring om te weten waar men staat. Klopt dat?

500 De heer **De Wit** (VVD) antwoordt bevestigend. Daarom heeft de VVD ook aan de rekenkamer gevraagd hoeveel mensen en bedrijven hiermee worden bereikt, want dat is waar die effecten uiteindelijk ook zichtbaar moeten worden.

505 Statenlid **Cardol** (GL) vraagt per interruptie of GL ervan uit mag gaan dat de doelen van de voedselvisie dus niet onderhandelbaar zijn voor de VVD in een volgend college.

510 De heer **De Wit** (VVD) wil niet vooruitlopen op die onderhandelingen. De heer De Wit legt uit dat het erom gaat waar de provincie haar rol kan pakken, richting sector en ondernemers die voor keuzes staan. Daarvoor is het cruciaal om te weten wat de effecten zijn van het huidige provinciale beleid en van daaruit kan gekeken worden wat nog meer past bij die provinciale rol.

- 515 Verder is de VVD blij dat de regelgeving ook gesignaleerd wordt als een belangrijk onderdeel van de transitie. De VVD steunt van harte de lobby van het college. Dit kan veel impact hebben op de keuze voor een bepaalde verduurzaming van een bedrijf. Daarnaast is de VVD van mening dat er een kronkel zit bij de mestwetgeving, waar gecompenseerd wordt met kunstmest. De VVD wil bij dergelijke punten blijven kijken naar waar de provincie soms een duwtje kan geven.
- 520 Verder is de visie van de provincie heel ambitieus, maar het budget van de provincie voor de voedselvisie is beperkt. Hoe breed kan de provincie gaan met aanvullend beleid bij de transitie? De VVD roept op om de provinciale budgetten op een reële manier in te zetten.
- 525 Ten slotte vraagt de heer De Wit hoe de politiek, de wetenschap en andere initiatieven de mensen bereiken die hiermee dagdagelijks bezig zijn. Er zijn duizenden ondernemers in deze sector in Noord-Holland actief. De VVD vindt een van de belangrijkste vragen of de politiek weet hoe men de mensen in de praktijk kan bereiken, zodat die sector verduurzaamd kan worden. De VVD heeft hierop het antwoord nog niet gevonden.
- 530 Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt per interruptie of de VVD hiertoe ook de consumenten rekent. De PvdA ziet te vaak dat mensen niet duurzaam consumeren.
- 535 De heer **De Wit** (VVD) is van mening dat deze relevante vraag het verdienmodel raakt. Gelukkig wordt breder in de keten gekeken, dan alleen naar de producerende kant van de keten. Anderzijds is de provincie geen marketingbureau wat moet promoten welke biologische producten de consument zou moeten eten. De VVD is van mening dat de consument uiteindelijk zelf bepaalt wat hij/zij eet.
- 540 De heer **Mantel** (JA21) dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het uitgebreide rapport. De fractie van JA21 deelt de mening van de rekenkamer dat het verdienmodel van boeren en tuinders onder druk staat. Het is dan ook goed om te lezen dat het college ruimte wil geven aan de politieke doelen van het nieuw te vormen college voor wat betreft de middelen, zoals staat te lezen in aanbeveling 5. De fractie van JA21 is verheugd dat het gaat om politieke doelen, want dat schept duidelijkheid.
- 545 Ten aanzien van aanbeveling 3, vraagt de fractie van JA21 wanneer GS de uitkomsten van dit onderzoek verwachten te kunnen delen. Ten slotte geeft heer Mantel het CDA een compliment voor het uitstekende betoog. De fractie van JA21 wacht het CDA-amendement af en ziet uit naar de behandeling in de Statenvergadering.
- 550 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) dankt de Randstedelijke Rekenkamer voor het heldere rapport en de uitleg vanmorgen. Mevrouw Hoogendoorn merkt op dat agrariërs wel willen, maar niet kunnen, omdat het financieel niet kan of omdat regels alternatieve verdienmodellen tegenhouden, zoals bij een zorgboerderij.

555 Mevrouw Hoogendoorn vat vervolgens de vier deelconclusies samen en is van mening dat aanbeveling 3 steviger mag worden geformuleerd. De middelen die aan de landbouw- en voedseltransitie worden besteed mogen ook echt uit de jaarstukken blijken. Verder heeft de ChristenUnie op 4 juli 2022 met motie 133 verzocht om een expertmeeting met betrekking tot de rol van de supermarkten en retail-organisaties met als doel om te onderzoeken wat zij kunnen betekenen bij de verdienmodellen van boeren. Wat is de status daarvan?

560

De **voorzitter** dankt en geeft het woord aan gedeputeerde Zaal voor de beantwoording.

565 Gedeputeerde **Zaal** begint met een dankzegging aan de Randstedelijke Rekenkamer voor het onderzoek. Het is altijd fijn als het beleid vanuit een wetenschappelijk perspectief wordt beoordeeld en wordt afgezet richting andere provincies. Voor GS is het rapport een reden om te blijven doen wat al wordt gedaan. In het rapport wordt ook niet geadviseerd dat de voedselvisie niet meer moet bestaan of heroverwogen moet worden. Integendeel. De provincie Noord-Holland is goed bezig en zet stevige ambities neer in vergelijking tot andere provincies. De provincie Noord-Holland kan wel nog meer doen en ook sneller. De gedeputeerde wil daarom hiermee doorgaan en nog meer inzet plegen. De gedeputeerde wil dan ook geen discussie voeren over de al aangenomen en vastgestelde voedselvisie. De gedeputeerde zal de resterende tijd van deze coalitieperiode hiermee voortvarend aan de slag gaan. Het rapport gaat over 2021 en op dat moment was de voedselvisie net gestart. Inmiddels worden wekelijks stappen gezet. Verder is de rol van de provincie in het gehele speelveld ook beperkt. De provincie moet doen wat kan en invloed uitoefenen op partijen in de keten en het Rijk, om zaken beter vorm te geven en op elkaar laten aansluiten.

570

575

580

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt per interruptie of de gedeputeerde ook beter en ook beleidsmatig naar de verdienmodellen wil kijken.

585 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de gehele voedselvisie gebaseerd is op het bieden van perspectief en het bieden van verdienmodellen. Men kan echter niet blijven doen wat men doet, want de bedoeling is natuurinclusieve landbouw samen met een passend verdienmodel. Dat is evident en een van de belangrijkste onderdelen van de voedselvisie, maar ook ingewikkeld. Het voorbeeld van de 10.000 biologische appels is illustratief daarvoor. Uiteindelijk zijn die appels verkocht met behulp van de provincie en heeft de boer hieraan ook verdiend. Het kan dus wel.

590 De gedeputeerde heeft dit voorbeeld ook besproken met minister Van der Wal, om aan te tonen dat iets niet goed zit in de keten. Het is dus belangrijk dat supermarkten en consumenten in die transitie meegaan.

595

De **voorzitter** vraagt de commissieleden om niet vragen te stellen die in de eerste termijn al gesteld zijn, want de beantwoording van de gedeputeerde moet nog volgen. De voorzitter geeft het woord aan mevrouw De Groot voor een interruptie.

- 600 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt per interruptie hoe de gedeputeerde c.q. de provincie Noord-Holland de concurrentie wil aangaan met bijvoorbeeld Unilever, met hun goedkope manier van werken.
- 605 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de provincie niet bezig is om producten in de markt te zetten. De provincie Noord-Holland is dan ook geen concurrent van Unilever. Alternatieven voor de grootschalige export moeten wel duidelijk worden voor boeren, supermarkten en consument en dat daaronder andere verdienmodellen kunnen liggen. De korte keten ambitie is ook niet voor niets 25%, ook omdat de gedeputeerde zich geen wereld kan voorstellen waarbij voor 100% uit de korte keten wordt gegeten. Bovendien worden niet alle producten die graag gegeten worden, ook niet in Noord-Holland geteeld. Dit aandeel kan echter wel omhoog. Verder gaat het bij de afzet, bijvoorbeeld naar Duitsland, ook om het aantal schakels. Ook dat kan een korte keten realiseren. Het gaat dus niet alleen om een afstand van 20 km of 100 km. Er moet goed worden bekeken of schakels eruit kunnen.
- 610
- 615 Verder zijn veel vragen gesteld over de monitoring. GS hebben vorige week de uitvoering van de uitvoeringsagenda vastgesteld en daarin zit ook het plan voor de monitoring. In Q2 wordt dit opgeleverd. Het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer kwam dus wat betreft iets te vroeg. De monitoring komt naar PS en in 2024 wordt ook nog geëvalueerd.
- 620 De gedeputeerde heeft geen glazen bol over de verkiezingen, maar GS vinden het verstandig om het gevoerde beleid van de voedselvisie voort te zetten. De denktank is in december 2022 gestart en komt twee keer per half jaar bij elkaar. Voor 2024 zijn in ieder geval al de financiën geregeld. De gedeputeerde hoopt dat dit in stand blijft, maar tijdens de onderhandelingen kunnen zaken ook veranderen. Er is in ieder
- 625 geval met deze voedselvisie al een basis neergezet. Verder is de denktank in december 2022 gestart en die komt twee keer per half jaar bij elkaar. Er is ook een expertmeeting gehouden samen met supermarkten en in Q1 van 2023 volgt daarover een brief. GS zien voor de supermarkten een grote rol in de ketenbenadering.
- 630 De gedeputeerde deelt ook de mening dat de koplopers blijvend ondersteund moeten worden. De gedeputeerde heeft dit ook al eerder toegezegd. Er komt een living lab waarin de facilitering van de koplopers wordt onderzocht. Dit is in uitvoering. Veel zaken die genoemd worden, komen in de komende maanden naar PS toe. Verder is ook een van de aanbevelingen, dat de provincie ook te maken heeft met de bollen-, de sierteelt en de intensieve veehouderij. Het was een politieke keuze om dat niet in de voedselvisie op te nemen. Dat betekent echter niet dat GS niet integraal werken. Dit zal allemaal samenvallen in het PPLG. Het is een uitdrukkelijke wens van GS om de voedselvisie in het PPLG op te nemen en op dat moment kan de provincie
- 635

- 640 ook aanspraak maken op het transitiefonds van het Rijk. Daarmee komen dus veel
meer middelen beschikbaar dan die € 6 miljoen.
- Mevrouw **Jellema** (PvdA) merkt per interruptie op dat het PPLG een soort container
wordt waarin alles moet vallen. Mevrouw Jellema is daarover een bezorgd. Is
gedeputeerde Zaal voor het PPLG de aanspreekpersoon? Momenteel is gedeputeerde
Rommel dat immers.
- 645
- Gedeputeerde **Zaal** legt uit dat de voedselvisie en haar ambities gewoon blijven
bestaan. De gedeputeerde is verantwoordelijk voor die uitvoering. De voedselvisie
verdwijnt dus niet, maar die ambities worden gekoppeld aan de andere ambities in de
gebiedsprocessen. De gedeputeerde zal hieraan vanuit landbouw stevig meewerken,
naast gedeputeerde Rommel die dit vanuit natuur en stikstof doet. Het is dus een
coproductie.
- 650
- Verder wordt nog op papier gezet wat voor de expertmeeting wordt gedaan. Dat
wordt ook ingebracht in het PPLG. De voedselvisie is ook niet het enige beleid van de
provincie voor transitie en verduurzaming van landbouw en voedsel. De provincie
Noord-Holland heeft ook voor de bollen en de intensieve veehouderij een fieldlab. Er
is bijvoorbeeld ook al een verbod op een nieuwe vestiging van intensieve
veehouderijen. Landbouwgrond die ter beschikking komt wordt dus niet gebruikt
voor de intensieve veehouderij.
- 655
- Daarnaast heeft de Randstedelijke Rekenkamer geconcludeerd dat het oude beleid is
gestopt. Dat is juist. Dat is inderdaad afgerond. Die motie is netjes afgedaan en de
commissie heeft dat ook geconcludeerd. Veel van het geleerde is meegenomen in de
voedselvisie. De gedeputeerde verwerpt de suggestie dat in de vorige periode sprake
was van een uitgebreid voedselbeleid. Het was slechts een motie, die keurig is
afgedaan.
- 660
- Ten aanzien van de definitie van natuurinclusief legt de gedeputeerde uit dat de
technische vraag hierover al uitgebreid is beantwoord. De definitie wordt door de
WUR en LNV opgesteld. Het is dus niet zo dat lobby-partijen daarop een bepaalde
invloed kunnen hebben. De gedeputeerde vindt dit zeer betrouwbare organisaties die
best een definitie kunnen maken. Verder valt te verwachten dat die definitie
uiteindelijk weer tot discussie zal leiden. De gedeputeerde is van mening dat met
deze definitie en de monitoring in deze provincie gekeken kan worden naar de
effecten van het beleid. In de provincie Noord-Holland wordt ongeveer 59% van de
landbouwgrond gebruikt voor diervoer, ook vanwege de vele graslanden. **De
gedeputeerde wil dit best nader uitzoeken.** De provincie Noord-Holland vindt het ook
belangrijk dat meer landbouwgrond voor menselijke consumptie wordt aangewend
dan voor diervoer.
- 665
- 670
- 675
- 680
- Mevrouw **Koning** (CDA) brengt per interruptie in dat dieren, gras dat groeit op de
veenweidegebieden, dus waar vaak geen andere producten kunnen groeien, omzetten
in producten voor menselijke consumptie. Dat is dus juist goed.

685 Gedeputeerde **Zaal** deelt die mening gedeeltelijk. Anderzijds heeft het consumeren van dierlijke producten bepaalde nadelen voor het klimaat. Deze grond kan misschien beter worden gebruikt voor de teelt van veldbonen of lupinen. Gelukkig zijn er al veel boeren in Noord-Holland die bijvoorbeeld lupinen willen telen. De gedeputeerde ziet dus nog meer kansen om te telen voor menselijke consumptie.

690 De heer **Mangel** (DENK) vraagt per interruptie of het percentage dat voor diervoer wordt ingezet, kan worden ingezet voor de korte ketens.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt bevestigend. De kringbouwanbouw is een van de belangrijkste ambities.

695 De heer **Mangel** (DENK) vraagt per interruptie om te bedenken aan welke boeren grasland wordt gegeven voor begrazing, dus aan boeren die meedoen aan de korte ketens in plaats van aan boeren die zich bezighouden met intensieve veeteelt.

700 Gedeputeerde **Zaal** legt uit dat de gronden bijna nooit van de provincie zijn. Daarmee is de invloed van de provincie ook beperkt. Het is belangrijk om de kringlooplandbouw zo veel mogelijk sluitend te maken en dit wordt met de uitvoeringsregeling van de voedselvisie gestimuleerd.

705 De heer **De Wit** (VVD) stelt per interruptie vast dat de provincie ook kansen ziet voor het stimuleren van de teelt van andere gewassen voor menselijke consumptie. Hopelijk wordt dit wel aan de ondernemer overgelaten. Verder zal de provincie toch niet een bepaalde teelt gaan verplichten in de pachtcontracten?

710 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de vrijheid van de ondernemer voorop staat, weliswaar binnen de omgevingswaarde. Dit gaat dus ook gevolgen hebben voor de bollenteelt. Verder heeft de provincie ten aanzien van de eigen gronden experimenteerruimte. De provincie stelt bijvoorbeeld al bepaalde eisen aan de gewasbescherming, waarbij bijvoorbeeld bekeken kan worden om het aandeel biologische producten te verhogen. De experimenteerruimte wordt dus gebruikt om meer op de doelen te sturen.

715 Mevrouw **Jellema** (PvdA) is per interruptie daarover verheugd. Wordt met een vergrootglas gekeken naar de eigen gronden? Bij het pachtbeleid is immers nog een hele wereld te winnen, bijvoorbeeld bij de niet-kerende grondbewerking, et cetera.

720 Gedeputeerde **Zaal** stelt voor om dit punt een keer te agenderen bij de gedeputeerde grond. Verder is bij de uitwerking van de voedselvisie ook gesproken over hoe men die gronden kan gebruiken voor dit soort doelen. De experimenteerruimte is echter ook beperkt. De provincie moet bij de pachtgronden immers ook in beginsel de markt volgen en marktconforme afspraken maken.

725 Vervolgens legt de gedeputeerde uit dat zij geen bezwaar zal maken tegen derogatie, omdat dit Europese regelgeving is. De gedeputeerde schaart zich achter die regelgeving, ongeacht haar eigen opvattingen. Achter de Europese regelgeving zitten ook belangrijke doelen. De kansen voor de kringbouwanbouw moeten echter wel nog goed worden bekeken.

730 De heer **Mangal** (DENK) vraagt per interruptie hoe de Lutkemeerpolder in de voedselvisie kan passen of de distributiecentra, die daarvoor in de plaats moeten komen.

735 Gedeputeerde **Zaal** deelt mee dat dit eerder is besproken. De keuze van wat met dat gebied gebeurt is aan Amsterdam.

740 De **voorzitter** dankt en stelt voor om de nog openstaande vragen in de tweede termijn te behandelen. De voorzitter heeft genoteerd dat de PvdD overweegt om met een motie te komen en het CDA met een amendement. De voorzitter vraagt de fracties om in tweede termijn ook mee te nemen of het een bespreekstuk wordt.

Tweede termijn

745 Statenlid **Zoon** (PvdD) merkt op dat gedeputeerde Zaal niet aanwezig is bij de bespreking aanstaande donderdag van het PPLG. Het PPLG wordt opgeknipt in vijf blokjes. In de voedselvisie wordt echter al een beeld geschetst van Noord-Holland richting de toekomst. Hoe zorgt gedeputeerde Zaal ervoor dat haar beleid terecht komt in het PPLG? Komt de gedeputeerde al vooraf met een aantal bouwstenen die bij de uitwerking van het PPLG worden meegenomen?

De **voorzitter** vraagt of de PvdD nog steeds een motie overweegt. Dat is het geval.

755 Mevrouw **Koning** (CDA) dankt de gedeputeerde voor de antwoorden. Mevrouw Koning deelt de mening van andere partijen dat ook de voedselzekerheid en de prijs van voedsel bij deze transitie meegenomen moeten worden. Deze elementen missen in deze visie en ook bij de punten van de Randstedelijke Rekenkamer.

De **voorzitter** vraagt of het voor het CDA ook een bespreekstuk is. Dat is het geval.

760 De heer **Mangal** (DENK) wil nog een keer ingaan op de Lutkemeerpolder. De vraag bij de voedselvisie is hoe met vruchtbare grond in deze provincie moet worden omgegaan. De heer Mangal vraagt om een bredere visie daarop. Verder heeft de heer Mangal geen antwoord gekregen op de vraag hoe met de intensieve veeteelt moet worden omgegaan.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt om een wetenschappelijke onderbouwing van de mogelijke nadelen van vleesconsumptie voor het klimaat.

- 770 De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat in Duitsland 6% van de consumptie van levensmiddelen biologisch is. In Nederland is dat ongeveer 4,5%. Verder is in Duitsland ongeveer 10% van het landbouwareaal biologisch en in Nederland is dat ongeveer 4%. De oorzaak van dat verschil is misschien het verschil in
- 775 organisatiegraad tussen hoe de agrarische sector en de levensmiddelensector georganiseerd zijn. Herkent de gedeputeerde dit wellicht vanuit de gesprekken met bijvoorbeeld de supermarkten of de levensmiddelenindustrie? Zo niet, is dit wellicht een punt om in zo'n gesprek te agenderen en te analyseren. Te meer omdat die consumenten best vergelijkbaar zijn.
- 780 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) geeft aan dat het belangrijk is om een stapje harder te lopen. Dat blijkt ook uit het rapport. Mevrouw Hoogendoorn is van mening, net zoals de PvdD, dat het belangrijk is om dit integraal aan te pakken en dat het samen met het PPLG opgepakt wordt. Komt die brief van Q1, voor of na de
- 785 verkiezingen?
- De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Zaal voor de beantwoording in tweede termijn.
- 790 Gedeputeerde **Zaal** heeft al gezegd dat het rapport haar heeft geïnspireerd om harder te lopen. Dat is inmiddels ook al het geval. Inmiddels zijn tientallen projecten gestart en een tweede versie van de uitvoeringsregeling komt eraan, waarvoor al veel aanmeldingen zijn geweest, waarbij zaken zijn verbeterd en nu weer nieuwe aanmeldingen kunnen komen. Dit wordt integraal aangepakt via het PPLG. De gedeputeerde ziet de gebiedsprocessen als een grote kans om de ambities van de
- 795 voedselvisie en bijvoorbeeld de 100% natuurinclusief te vertalen naar de concrete gebieden, waarbij de KPI's voor natuurinclusief per gebied kunnen worden toegepast. Bij de gebiedsprocessen van het PPLG ziet men ook best grote verschillen bijvoorbeeld tussen de Kop van Noord-Holland, waar men op grootschalige wijze groente kan verbouwen en de veenweidegebieden, waarbij veel meer gekeken kan
- 800 worden naar kringlooplandbouw. Het is dus een hele positieve ontwikkeling dat de ambities van de voedselvisie concreet vertaald kunnen worden naar die gebieden, waarbij ook de consument en de gemeenten eenvoudiger betrokken kunnen worden. Verder moet men uiteraard het effect op voedselzekerheid nooit vergeten. Voor de voedselzekerheid is het belangrijkste dat er voldoende schoon water is en een
- 805 gezonde bodem. Voor de lange termijn moet men naar het systeem op een duurzame wijze kijken. Daarbij is de verhouding tussen veevoer en menselijke consumptie een belangrijk thema, wat in de voedselzekerheid kan worden meegenomen. Ten aanzien van de Lutkemeerpolder legt de gedeputeerde nogmaals uit dat GS niet treden in de bevoegdheden van de gemeente Amsterdam. Er ligt ook al een

810 onherroepelijk bestemmingsplan. De ambities van de provincie Noord-Holland gaan over de gehele provincie en de provincie heeft maar weinig invloed op wat in een klein gebied in een bepaalde gemeente gebeurt.

Verder heeft het college in Berlijn ook met de minister gesproken over biologische landbouw. De gedeputeerde denkt dat dit meer iets is voor LNV, om te bekijken

815 waarom de biologische landbouw in Duitsland sneller is gegaan. **De gedeputeerde neemt dit punt zeker mee**, maar denkt ook dat het breder is dan de organisatiegraad, omdat in Duitsland meer grond beschikbaar is. Daarnaast zijn in Duitsland de consumenten misschien ook kritischer over voeding.

820 De heer **De Wit** (VVD) merkt per interruptie op dat bij de organisatiegraad wellicht een taak ligt voor de provincie, om dit te faciliteren ten opzichte van de andere vraagstukken in de keten. Daarnaast kan men de organisatiegraad wellicht combineren door het geld naar Noord-Holland te halen om die transitie te betalen. De heer De Wit waardeert dat de gedeputeerde hiermee op pad gaat.

825 De heer **Mangal** (DENK) wil per interruptie ook graag meegeven aan de gedeputeerde dat de beprijzing van de producten in Duitsland lager is. In Nederland zijn de producten 25% tot 50% duurder dan in de omliggende landen.

830 Gedeputeerde **Zaal** is het hiermee eens. De true pricing is ook al bij het vaststellen van de voedselvisie besproken. Dit ligt vooral bij LNV. **De provincie zal dit bij LNV ook onder de aandacht brengen.** De provincie heeft verder weinig invloed op de intensieve veehouderij. De eiwittransitie is wel een onderdeel van de voedselvisie. De provincie stimuleert het eten van meer plantaardig voedsel en dus minder dierlijk,

835 maar de provincie kan uiteindelijk de consument tot niets verplichten. Het gaat dus vooral om het stimuleren van de omschakeling van boeren en het kennisdelen. De aanwezigheid van intensieve veehouderij in Noord-Holland is ook een feit van de marktwerking, waarop de provincie weinig invloed heeft en wil hebben.

In reactie op de PVV deelt de gedeputeerde mee dat er uitvoerig wetenschappelijk

840 bewijs beschikbaar is. **De gedeputeerde kan dit op een ander moment eventueel aanreiken.**

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft per interruptie aan dat al jaren €100.000 beloning voor dit bewijs is uitgelooft door een Zwitser.

845 Mevrouw **Koning** (CDA) verwijst per interruptie naar het dreigende scheurverbod voor blijvend grasland, omdat vanwege derogatie de angst bestaat dat veel grasland wordt omgezet en geploegd. Dit wil men echter niet omdat het grasland veel biodiversiteit levert. Hoe gaat de gedeputeerde daarmee om?

850 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de provincie goed moet bekijken welk gebied dat betreft. Bij een veenweidegebied is het grasland uiteraard het beste voor de

biodiversiteit en de natuur, maar dat geldt niet voor alle gebieden in Noord-Holland.

855 Mevrouw **Koning** (CDA) merkt per interruptie op dat het dreigende scheurverbod voor blijvend grasland wel geldt voor alle gebieden in Noord-Holland. Mevrouw Koning wil graag op een later moment van de gedeputeerde horen hoe de provincie hiermee omgaat.

860 Gedeputeerde **Zaal** antwoordt bevestigend. Dit is een onderdeel van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) en het GLB en dit kan inderdaad op een later moment besproken worden.

865 De gedeputeerde geeft vervolgens aan dat bij pacht 10% experimenteerruimte wordt gebruikt voor agroforestry, strokenteelt en akkerbouw zonder mest. Er wordt dus al veel gedaan. De gedeputeerde kan eventueel hierover nog verder informeren. De brief over de supermarkten wordt waarschijnlijk nog voor de verkiezingen aangeleverd. De gedeputeerde vraagt om begrip.

870 De **voorzitter** rondt de bespreking af en dankt de gedeputeerde en de Randstedelijke Rekenkamer. Het agendapunt gaat als bespreekstuk naar PS op 6 maart 2023.

6. B-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)

875

6a. Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 7 februari 2023

880 Het college van Gedeputeerde Staten informeert tweemaandelijks voorafgaand aan de vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid over de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij bedrijven die onder provinciaal bevoegd gezag vallen. Hieronder vallen ook Tata Steel en Harsco Metals.

885 De **voorzitter** geeft aan dat de brief besproken kan worden. De voorzitter meldt dat gedeputeerde **Olthof** tot 14.00 uur aanwezig is.

Er zijn vijf aanmeldingen van sprekers:

- Mevrouw Verbrugge, op persoonlijke titel.
- De heer Klaassen, voorzitter van de stichting IJmond IJzersterk.
- De heer Wiskerke van Greenpeace.
- 890 • Mevrouw Groos, voorzitter Ondernemingsraad Tata Steel Nederland.
- De heer Huitema, arbeidsmarktdeskundige, op persoonlijke titel.

De **voorzitter** meldt dat alle insprekers maximaal vijf minuten hebben en daarna nog eventuele vragen mogen beantwoorden. De voorzitter geeft het woord aan mevrouw Verbrugge.

895

Mevrouw **Verbrugge** dankt voor de mogelijkheid om weer aanwezig te mogen zijn. Afgelopen week heeft de strafrechter Tata Steel veroordeeld voor een aantal milieumisdrijven en een overtreding en tot een geldboete van opgeteld € 110.000 veroordeeld vanwege het opzettelijk schaden van de gezondheid van mens en dier.

900

Die uitspraak van de rechter is heel belangrijk. Dat betekent immers ook dat men geen vertrouwen kan hebben in het Groen Staal-plan van Tata Steel. Tata Steel is immers al jarenlang een bewezen onbetrouwbare partij. Iedereen zal nog lang te maken hebben met deze diepe ellende en de ziekmakende uitstoot van Tata Steel. Een arts die vandaag niet aanwezig kon zijn, geeft ook aan dat het risico op kanker

905

door de uitstoot van Tata Steel niet aanvaardbaar is. Verder geeft mevrouw Verbrugge aan dat een meisje tien jaar geleden gestorven is vanwege de slechte luchtkwaliteit. Zij staat voor veel kinderen die of al ziek zijn of al dood zijn door de slechte luchtkwaliteit. De uitstoot kent ook geen grenzen en de vervuiling verspreidt zich als een inktvlek. Er is echter een keuze. Provinciale Staten kan kiezen voor het bekijken van andere toekomstbestendige scenario's, die werkelijk gaan over echt groen en duurzaam werken. Aan welke kant van de geschiedenis willen PS en GS staan bij deze ramp in IJmond? Mevrouw Verbrugge zal hier blijven komen totdat dit werkelijk wordt opgelost.

910

915

De **voorzitter** dankt mevrouw Verbruggen voor de inspraak en stelt de commissie in de gelegenheid om vragen te stellen.

De heer **Mangal** (DENK) dankt mevrouw Verbrugge en vraagt of de andere opties voor Tata Steel toegestuurd kunnen worden.

920

Mevrouw **Verbrugge** zal dat doen. Er is een optie genaamd Renewed Tata. Op 2 maart zal in De Balie worden ingegaan op het toekomstbestendige scenario voor Tata Steel.

De **voorzitter** vraagt om die informatie via de griffie te sturen.

925

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt aan mevrouw Verbrugge of de dwangsommen al effect hebben gehad op de uitstoot en of die uitstoot verminderd is.

Mevrouw **Verbrugge** dankt voor de vraag. Helaas is er nog steeds niets verbeterd. Het is dramatisch.

930

De **voorzitter** dankt mevrouw Verbrugge voor de inspraak en nodigt de heer Klaassen uit. Over deze inspraak staat ook informatie in iBabs.

935 De heer **Klaassen** is voorzitter van de stichting IJmond IJzersterk. Deze onafhankelijke stichting heeft als doel de staalindustrie in IJmond te behouden en de transitie naar duurzame energie te bevorderen. De stichting wil dit doen middels een open dialoog om de leefbaarheid te beteren. De stichting wil een constructieve invloed uitoefenen op de besluitvorming van de vergunningverlener en de handhaver, maar ook aan de
940 omwonenden, om recht te doen aan eerlijke en juiste informatie.

Het is zeer belangrijk om staalfabrieken in Nederland en in Europa te behouden. Het verdwijnen van die fabrieken heeft een slechte invloed op gezondheid en milieu. Tata Steel is immers niet voor niets een van de schoonste fabrieken in de wereld. Voor de geopolitieke verhoudingen is het ook zeer verstandig om de staalindustrie in Europa
945 te behouden. Wat gaat er bijvoorbeeld gebeuren als China Taiwan invalt? 96% van de industrie in Nederland draait nog op fossiele brandstoffen en voor deze transitie is veel staal nodig.

De heer Klaassen verwijst vervolgens naar de geschiedenis die aantoont dat staal onmisbaar is voor de samenleving en de gezondheid. Slecht nieuws is dat de
950 provincie zich te veel heeft laten leiden door publicaties en berichtgeving in de media van tegenstanders van Tata Steel, die eenzijdig en niet compleet zijn en ook maar de opvattingen van een kleine groep mensen in IJmond vertegenwoordigen. Stichting IJmond IJzersterk wil dat Tata Steel blijft bestaan en is ook blij met de Nederlandse kankeratlas op postcodegebied. Tata Steel veroorzaakt dus niet aantoonbaar kanker.
955 Milieuvervuiling stopt ook niet bij de postcodegebieden. De levensverwachting in Noord-Holland is hoger dan in de rest van Nederland. Levensstijl wordt met name bepaald door de socio-economische levensomstandigheden. Verder is het vergroenen van Tata Steel belangrijk en dat draagt bij aan de gezondheid. Indien Tata Steel zou verdwijnen zou dat ook een veel nadeliger effect hebben op de gezondheid,
960 dan indien Tata Steel zou blijven. Voor het vergroenen van Tata Steel is het belangrijk dat de vergunningen er zo snel mogelijk komen. Tata Steel is dus niet het probleem, maar een deel van de oplossing. Tenslotte denkt de stichting ook graag mee hoe een vergroening van Tata Steel een impuls kan geven aan de regio, zoals met een high tech campus metaal- en milieutechniek.

965 De **voorzitter** dankt de heer Klaassen en stelt de commissie in de gelegenheid om vragen te stellen.

Mevrouw **De Groot** (SP) dankt de heer Klaassen voor het betoog en stelt vast dat de
970 stichting eigenlijk ontkent dat Tata Steel een negatieve invloed heeft op de gezondheid van de mensen en dat de wereld beter af is met Tata Steel, als het gaat om gezondheid. Mevrouw De Groot vraagt uitleg. Hoe komt het dat Tata Steel zo impopulair is geworden qua gezondheid? Tata Steel heeft dat immers zelf veroorzaakt.

975 De **voorzitter** deelt mee dat de heer Klaassen een van de twee vragen mag beantwoorden.

- 980 De heer **Klaassen** verwijst voor de gezondheid naar de kankeratlas en de andere aangereikte stukken. Het is in dat kader ook bijzonder dat het pensioenfonds van Tata Steel verhoogd moet worden omdat de werknemers van Tata Steel gemiddeld ouder worden dan gemiddelde Nederlanders.
- 985 De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt de heer Klaassen en vindt het belangrijk om zorgvuldig naar cijfers en gegevens te kijken. De heer Klein waardeert dat de stichting probeert om de verbinding te zoeken. De heer Klaassen merkt echter ook nadrukkelijk op dat Tata Steel juist zorgt voor gezondheid. De heer Klein vraagt om een toelichting.
- 990 De heer **Klaassen** verwijst naar de grote positieve invloed van Tata Steel op de socio-economische levensomstandigheden in IJmond en Noord-Holland. 70% van de mensen in die omgeving wil ook graag dat Tata Steel blijft.
- 995 De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt om een toelichting op de zorgen over de vergunningsprocedures.
- 1000 De heer **Klaassen** verwijst naar het stikstofbeleid. Mocht de vergunning van Tata Steel doorgaan, zal dat een enorme verlaging geven van de stikstofuitstoot van Tata. Tijdens de bouw wordt echter ook stikstof uitgestoten. De winst van een vergroening van Tata is echter vele malen groter en daarom is het belangrijk dat het proces wordt versneld.
- 1005 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) dankt de heer Klaassen voor de inspraak en vraagt of de stichting ook heeft gekeken naar de plannen rondom groen staal. Zijn die plannen volgens de stichting ook haalbaar?
- 1010 De heer **Klaassen** geeft aan dat de stichting geen inzicht heeft in alles. De stichting gelooft dat dit plan goed kan werken. Zeester heeft hierop echter meer kijk. Het behoud van Tata Steel is zeer belangrijk voor de omgeving. IJmuiden begint nu zo langzamerhand een achterstandsbuurt te worden.
- 1015 De **voorzitter** deelt voor de mensen thuis mee dat gewerkt wordt aan het feit dat de inspreker niet goed in beeld komt.
- 1015 Mevrouw **Koning** (CDA) dankt de heer Klaassen voor de inspraak. Heeft de heer Klaassen vertrouwen dat de stappen die Tata Steel nu neemt om te vergroenen en alles wat op het gebied van handhaving gebeurt, een verbetering voor de leefomgeving zal opleveren qua gezondheid en milieuaspecten?

- 1020 De heer **Klaassen** antwoordt bevestigend. Maar voor de gezondheid is dat echter marginaal. De heer Klaassen verwijst daarbij naar de cijfers van het RIVM. Elke keer heeft Tata zich gehouden aan de afspraken van het convenant met de overheid.
- 1025 De **voorzitter** dankt de heer Klaassen en nodigt de heer Wiskerke van Greenpeace uit voor zijn inspraak.
- 1030 De heer **Wiskerke** deelt mee dat Greenpeace Nederland zich in de komende periode gaat richten op Tata Steel. Hier komt immers alles samen wat in grote lijnen mis is in Nederland. Greenpeace heeft drie eisen. 1) Greenpeace eist de sluiting van de antieke en giftige Kooks- en Gasfabriek 2 per direct door het intrekken van de vergunning. 2) Greenpeace pleit voor een versnelde overstap naar de productie van staal met groene waterstof. 3) Greenpeace verzoekt om daarbij naar meerdere scenario's te kijken. Greenpeace heeft zich in de afgelopen periode gericht op de grote vervuiling in Noord-Holland door Schiphol met veel uitstoot. Omwonenden worden
- 1035 geconfronteerd met een bedrijf dat overal mee weg lijkt te komen en een overheid die dat faciliteert uit monde van werkgelegenheid en economische groei. Die rechtsongelijkheid raakt mensen. Mensen hebben ook geen keuze bij de lucht die ze inademen, veroorzaakt door een bedrijf wat de hand boven het hoofd wordt gehouden. Voor Tata Steel geldt dat idem dito. Tata Steel is naast stikstof en fijnstof,
- 1040 berucht vanwege de uitstoot van kankerverwekkende PAK's. De rapporten van het RIVM en de GGD leggen ook wel degelijk een verband tussen het verhoogde percentage kanker in de regio en de emissie van Tata Steel. De meeste beruchte installaties, de kooksfabrieken van vijftig jaar oud hadden al lang geleden gesloopt moeten worden. Met tie wraps en duck tapes worden zij bij elkaar gehouden en dat is
- 1045 ongekend in Nederland en in Europa. Deze fabriek van Tata Steel staat op nummer 5 op de lijst van het Milieuagentschap van de meest vervuilende installaties in Europa. Bovendien staat deze installatie ook nog eens in een dichtbevolkt gebied. De staalindustrie heeft echter een geitenpaadje bij elkaar gelobbyd, waarbij gesuggereerd wordt dat als de Kooks- en Gasfabriek maar oud genoeg is en slecht
- 1050 onderhouden, zonder een DeNOx-installatie, men niet aan de emissie-richtlijnen hoeft te voldoen. In 2002 heeft Greenpeace zich ingezet om de plannen van CO₂-opslag van tafel te krijgen. De Omgevingsdienst zegt daarop niet te kunnen handhaven. Dat is echter onjuist. Men kan de richtlijn ook zo interpreteren dat die uitzondering niet geldt en dat moet men ook doen, uitgaande van Europese
- 1055 fundamentele verdragen. De vergunning van de Kooks- en Gasfabriek moet dan worden geactualiseerd en de installatie moet dan worden behandeld als een installatie van meer dan tien jaar oud. Daarnaast kan gehandhaafd worden op de rauwe cokes en dwangsommen worden opgelegd.
- 1060 In 2021 hebben de milieuorganisaties ingezet om de plannen voor CO₂-opslag van tafel te krijgen, wat ook is gelukt. Tata Steel omarmde toen plotseling het Groen Staal-plan van de FNV. Greenpeace had en heeft nog steeds veel waardering voor dit Groen Staal-plan. Dit was wel een vlucht naar voren, want de plannen werden toen

1065 meteen op de lange baan geschoven. De Kooks- en Gasfabriek zou pas in 2030 sluiten met het argument dat die winsten nodig zijn voor het betalen van de vergroening. Tata Steel is dus kennelijk niet bereid om zelf geld te steken in de verbetering van de fabriek. Tata India is dus ook niet bereid om een cent te steken in IJmuiden, ook niet nu de lekkende Kooks- en Gasfabriek van dwangsom naar dwangsom gaat en een acuut gevaar vormt voor de volksgezondheid. Wel worden alleen pleisters door Tata Steel geplakt. De Kooks- en Gasfabriek is dus de

1070 lakmoesproef. De heer Wiskerke vraagt aan PS als bevoegd gezag om zo snel mogelijk de vergunning voor de Kooks- en Gasfabriek in te trekken zonder compensatie met belastinggeld. Uit een onderzoek naar de eventuele werkgelegenheidsaspecten van sluiting, blijkt ook dat geen er geen dreigende werkeloosheid is. Werkgevers staan immers in de rij voor de vakmensen van Tata.

1075 Greenpeace is daarmee geen voorstander van sluiting, maar het is wel, ofwel radicaal vergroenen dan wel sluiten.

De **voorzitter** dankt de heer Wiskerke en biedt de commissie de gelegenheid om vragen te stellen.

1080 De heer **Roosendaal** (VVD) dankt de heer Wiskerke voor het inspreken en vraagt naar het advies van de heer Wiskerke als het gaat om de rol van de provincie en hoe de provincie het beste kan versnellen. Welke bedreiging ziet de heer Wiskerke van Greenpeace?

1085 De heer **Wiskerke** ziet de mogelijkheid om de vergunningsverlening te versnellen met in acht name van de MER. Er is echter sprake van stroperigheid, ook bij EZK. Daarnaast kan ook bekeken wordt of men door kan gaan met een kleinere fabriek. Moet Tata Steel wel 7 miljoen ton staal per jaar blijven produceren in IJmond?

1090 De heer **Mantel** (JA21) dankt de heer Wiskerke voor de inspraak en vraagt met welke energie-opwekkers zulke grote hoeveelheden groene waterstof geproduceerd kunnen worden.

1095 De heer **Wiskerke** antwoordt dat dit een belangrijk argument is om naar een kleinere staalfabriek te kijken. Het huidige volume van staalproductie vraagt om 6 gigawatt windmolencapaciteit op zee. Dat is zo veel dat men zich moet afvragen of dat wel handig is. Kan Nederland wel zulke grote industrieën houden, ook gezien de overcapaciteit aan staalproductie in Europa. Bovendien is dit een vrij vieze fabriek.

1100 Statenlid **Er** (GL) merkt op dat de heer Wiskerke aangeeft dat sluiten niet tot werkeloosheid zal leiden. Waarop wordt dat gebaseerd? Geldt dat specifiek voor de sluiting van de Kooks- en Gasfabriek 2 of voor geheel Tata?

1105 De heer **Wiskerke** antwoordt dat dit geldt voor geheel Tata. De Intelligence Group, een werkgelegenheidsadviesbureau heeft hiernaar onderzoek gedaan, waarbij is uitgegaan van de meest optimistische scenario's met de cijfers van de staalindustrie zelf. De Intelligence Group kwam op een percentage dat in de regio minder dan een op de drie banen gelieerd is aan Tata Steel. Al die mensen zijn ook zeer gewild op de arbeidsmarkt.

1110

1115 Statenlid **Gonggrijp** (GL) dankt de heer Wiskerke voor de inspraak en vraagt of Greenpeace als mondiale organisatie niet bang is dat het probleem zich zal verplaatsen naar andere gebieden, bij een eventuele sluiting. Wordt hiernaar ook gekeken?

1120 De heer **Wiskerke** antwoordt dat dit een zeer belangrijk argument is voor Greenpeace. Het verschuivingsargument wordt ook al sinds jaar en dag door de industrie gebruikt, maar het is maar ten dele waar. Tata is immers een relatieve vieze fabriek. Sluiting heeft dus qua uitstoot eerder positieve effecten, want andere fabrieken produceren sowieso schoner. Dit is echter ook een reden waarom Greenpeace niet adviseert om geheel Tata Steel te sluiten. Greenpeace vraagt juist om naar meerdere scenario's te kijken, dus bijvoorbeeld ook doorgaan met een kleinere fabriek, wellicht in Nederland.

1125

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of die werknemers wel degelijk kans hebben op gezonder werk indien zij van werk moeten veranderen.

1130 De heer **Wiskerke** antwoordt bevestigend. Het is immers niet gezond om werkzaam te zijn op het terrein van Tata Steel. Het werk zal dus in toekomst zeker gezonder zijn voor die mensen.

1135 De heer **Mangal** (DENK) wil volksgezondheid niet inruilen voor economie. Is Tata Steel überhaupt onder de indruk van die boetes?

De heer **Wiskerke** heeft helaas geen inzicht in de bedrijfsvoering van Tata Steel. Niemand weet goed wat zich bij Tata Steel afspeelt en wat de overwegingen van het bedrijf zijn. De heer Wiskerke pleit voor een ophoging van de boetes totdat het veel pijn gaat doen.

1140

De heer **Leerink** (PvdA) vraagt of de provincie de vergunning in kan trekken van de Kooks- en Gasfabriek 2. De PvdA heeft van juristen begrepen dat dit dossier opgebouwd moet worden. De PvdA is bang dat dit leidt tot oeverloze juridische procedures et cetera, waardoor het alleen maar langer zal duren in plaats van korter.

1145

De heer **Wiskerke** legt uit dat handhaving en dwangsomoplegging heel belangrijk zijn. Dat is de juiste en eerste route. De andere route betreft de uitzondering in de wetgeving.

- 1150 De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt de heer Wiskerke voor de inspraak. De Staten zijn ook voorstander van de eerste twee punten die de heer Wiskerke noemt. De heer Klein vraagt om een concreet advies voor PS om groen staal en het sluiten van de Kooks- en Gasfabriek te realiseren.
- 1155 De heer **Wiskerke** geeft aan dat de provincie zo snel mogelijk alles moet doen wat mogelijk is om te handhaven en geen juridische mogelijkheden moet laten liggen. Daarbij moet ook naar de wetgeving worden gekeken. Verder moet bij de vergroening ook gekeken worden naar het sneller verlenen van vergunningen.
- 1160 De **voorzitter** dankt de heer Wiskerke en geeft het woord aan mevrouw Groos. Zij is voorzitter van de Ondernemingsraad van Tata Steel Nederland.
- 1165 Mevrouw **Groos** dankt voor de gelegenheid om in te spreken. Mevrouw Groos werkt al bijna 33 jaar bij Tata Steel. Mevrouw Groos is nu twee jaar voorzitter van de Ondernemingsraad. Mevrouw Groos had graag in deze zaal de maquette getoond van de nieuwe installatie, zoals die gebouwd gaat worden. De installatie staat nu hiernaast en kan nog bekeken worden. De plannen zijn dus geen fata morgana, maar plannen van een concrete en zekere toekomst. Bij Tata Steel wordt hieraan hard gewerkt en er is ook geen weg meer terug. Werknemers van Tata Steel zijn dagelijks bezig om een goed en duurzaam product te maken op een verantwoorde manier.
- 1170 Tata Steel staat voor een goed milieu en een gezonde leefomgeving voor omwonenden en voor werkgelegenheid. De directie heeft op 15 september 2021 gekozen voor groen staal in plaats van CCS, dus het opslaan van CO₂ onder de zeebodem. Tata Steel heeft toen een forse subsidie voor CCS laten liggen en gekozen voor een oplossing die echt CO₂ reduceert. De route naar groen staal is de snelste route om de kooksfabrieken en de hoogovens te sluiten. Ooit is het jaar 2025 genoemd. Dit plan van de FNV heeft geleid tot een haalbaarheidsonderzoek waaruit blijkt dat dit voor 2030 mogelijk is, indien aan bepaalde randvoorwaarden wordt voldaan. Deze planning wordt nog steeds door Tata Steel gehanteerd. Sinds september 2021 is veel gebeurd. Veel collega's werken aan deze nieuwe route, naast de gewone productie. Het is dan ook zuur om te zien dat een deel van de steun is verdwenen voor het Groen Staal-plan en dat mensen Tata Steel argwanend bekijken. Het is en blijft de dagelijkse taak van dit staalbedrijf om de belasting voor de omgeving steeds verder te minimaliseren. De afgelopen maanden wordt echter steeds meer gepleit voor een sluiting van het bedrijf op basis van wantrouwen, ficties en insinuaties. De Centrale Ondernemingsraad heeft de afgelopen week hierover een persbericht uitgestuurd. Kern van de zaak is dat dit alles leidt tot een vertraging van de echte oplossing, dus om zo snel mogelijk te gaan naar groen staal met waterstof.
- 1175
- 1180
- 1185

- 1190 Provinciale Staten kunnen en moeten daaraan een belangrijke bijdrage leveren. Provinciale Staten kunnen kiezen om de geschiedenis in te gaan als een besluiteloos orgaan en sluiting, waardoor de gehele regio jarenlang in een recessie terecht zal komen of als provincie kiezen voor een vergroening op grote schaal wat zal leiden tot een gigantische CO₂ -reductie in geheel Nederland en een sterke vermindering van de uitstoot.
- 1195 Vandaag staat het Greenpeace Rapport arbeidsmarktverkenning Tata Steel op de commissieagenda, waarin slechts een goed overzicht staat van een momentopname van de regio Noord-Holland. Verder staat niets over de werkgelegenheid in dat rapport. Helaas wordt intussen door sommigen aangenomen dat dit rapport feiten bevat, waarbij de gevolgen van sluiting van Tata Steel worden gebagatelliseerd.
- 1200 Mevrouw Groos vraagt om zo snel mogelijk te starten met het participatietraject en de vergunningverlening. Tata Steel IJmuiden is er klaar voor.
- De **voorzitter** meldt dat het genoemde stuk op de C-agenda staat en dus niet vandaag wordt besproken. De voorzitter biedt de commissie de gelegenheid voor het stellen van vragen.
- 1205
- De heer **Roosendaal** (VVD) dankt mevrouw Groos voor de inspraak. Het is goed om ook een keer het geluid van de werknemers te horen. De VVD omarmt het FNV-plan Zeester. Wat is nodig vanuit de provincie voor het behalen en/of versnellen van de tijdslijnen?
- 1210
- Mevrouw **Groos** verzoekt de provincie om zo snel mogelijk te starten met het participatietraject, wat immers telkens wordt uitgesteld. Mevrouw Groos is daarover bezorgd. Verder vraagt mevrouw Groos om te kijken naar de feiten.
- 1215
- De heer **Klein** (ChristenUnie) dankt mevrouw Groos voor de inspraak. De Staten zijn juist heel positief over groen staal. Het negatieve sentiment zit vooral bij het gedoe over de Kooks- en Gasfabriek met alle overlast voor de omgeving.
- 1220
- Mevrouw **Groos** begrijpt het sentiment over de Kooks- en Gasfabriek. De OR en CR hebben ook helderheid gekregen in 2021 over het plan van aanpak. Zaken die fout gaan bij Tata Steel kaatsen echter wel vijf keer terug. Mevrouw Groos baalt ervan dat het net lijkt alsof het vijf incidenten zijn. Het wordt dus groter gemaakt dan wat daadwerkelijk gaande is. Tata moet ook telkens aangeven het vertrouwen waard te zijn.
- 1225
- Statenlid **Zoon** (PvdD) vraagt bij wie de bal ligt bij de sluiting van de Kooks- en Gasfabriek. Is dat niet juist de private onderneming Tata Steel?
- 1230
- Mevrouw **Groos** antwoordt bevestigend. Een aantal partijen hebben daarin een rol. Daarom is het belangrijk om het participatietraject te starten voor de implementatie

van groen staal. Tata Steel is hiermee ook al lang bezig. Circa € 65 miljoen wordt nu gebruikt voor de constructiefase. Daarnaast ligt de bal ook op het bord van EZK.

1235 Mevrouw **De Groot** (SP) wijst op de tegenstelling tussen de ervaringen van de omgeving en van de OR en de werknemers van Tata Steel. Wat is nodig om dit dichter bij elkaar te brengen voor een beter proces en meer begrip?

1240 Mevrouw **Groos** is voorstander van een dialoog en wil als werknemer en omwonende graag weg van een verdergaande polarisatie. Ook de pers moet een keer een ander geluid laten horen.

De **voorzitter** dankt mevrouw Groos en nodigt de heer Huitema uit, die spreekt op persoonlijke titel.

1245 De heer **Huitema** woont in Castricum. Hij wil graag feiten over de uitstoot van Tata Steel boven tafel krijgen. De heer Huitema is zelf ook consument van staal en gebruikt bijvoorbeeld een auto en een fiets. De heer Huitema wilde daarom hierover geen oordeel hebben, maar uitgaan van feiten. De heer Huitema zag veel niet onderbouwde claims, zoals het werkgelegenheidsargument. Sluiting van Tata Steel zou blijkbaar net zo erg worden als de mijnsluiting in Limburg. Als

1250 arbeidsmarktdeskundige met vijftien jaar ervaring geloofde de heer Huitema deze claim echter niet. Hij zag ook geen onderbouwing. De heer Huitema heeft daarom voorgesteld om het meest gerenommeerde arbeidsmarktonderzoeksbureau in

1255 Nederland te vragen om dit onderwerp te onderzoeken. Bijna alle grote bedrijven in Nederland waaronder Tata Steel, kopen bij deze partij hun arbeidsmarktanalyses en doelgroepenrapportages. Inhoudelijk was er ook geen enkele partij die de analyse onderuit kon halen. De COR stelde zojuist ook weer dat de indirecte werkgelegenheid niet is meegenomen. Dat is echter niet het geval. Er is gerekend met een 5,8 factor in

1260 het meest krankzinnige scenario, zie pagina 20 van het rapport. De impact van Tata Steel op de totale werkgelegenheid in de nabije omgeving is klein, zelfs als wordt uitgegaan van het meest optimistische scenario. Meer dan 9 van de 10 banen in de straal rondom Velzen hebben geen directe of indirecte verbinding met Tata Steel. In heel Noord-Holland werkt 0,6% van de beroepsbevolking voor Tata Steel. Dat is

1265 maximaal 3,5% van de beroepsbevolking, die direct of indirect verbonden is aan Tata. Verder heeft men ook gekeken naar andere vacatures. Deze doelgroep is enorm gevraagd bij de energietransitie, maar ook bij allerlei andere industrieën. Voor deze mensen staan 9 tot 10 vacatures klaar. Zelfs voor 60-plussers zijn vrijwel altijd minimaal drie functies beschikbaar. Greenpeace en Urgenda waren gelukkig bereid om dit onderzoek te financieren. Dit had immers al lang door de provincie gedaan moeten worden.

1270

De afgelopen tijd kwam Tata Steel weer volop in het nieuws met de Kooks- en Gasfabriek. Gedeputeerde Olthof bleek als enige blijkbaar niet te weten dat die zo lek is als een mandje. Verder bleek de meetapparatuur bij de Kooks- en Gasfabriek ook

- 1275 niet te kloppen. Daarnaast is Tata nu strafrechtelijk veroordeeld. Al jarenlang belooft Tata Steel echter beterschap. Hoe veel rapporten willen PS hierover nog lezen? Tata Steel gaat gewoon door met de winstgevende handel in cokes en cokesgassen.
- 1280 De heer Huitema verzoekt Provinciale Staten om de motie op te stellen die de vergunning van de Kooks- en Gasfabriek 2 intrekt. Staatssecretaris Heijnen heeft ook duidelijk aangegeven dat gedeputeerde Olthof hiervoor het bevoegde gezag is, dus duiken kan niet meer. Verder moet voor een Groen Staal-plan eventueel een nieuw bedrijf opgezet worden.
- 1285 In antwoord op de vraag of een Groen Staal-plan überhaupt haalbaar is, geeft de heer Huitema aan dat dit eigenlijk niet mogelijk is. In Noord-Zweden worden nu immers nieuwe staalfabrieken gebouwd met gratis groene energie. Binnen Europa kan de staalproductie dus gegarandeerd worden. De business case in Nederland zal daarom niet rondkomen.
- De **voorzitter** biedt de commissie de gelegenheid om vragen te stellen.
- 1290 De heer **Roosendaal** (VVD) dankt de heer Huitema voor de inspraak en vraagt of de heer Huitema verzoekt om de Kooks- en Gasfabriek te sluiten omdat die fabriek ongezond is voor de omgeving.
- 1295 De heer **Huitema** antwoordt bevestigend.
- Mevrouw **De Groot** (SP) verwijst naar het gegeven dat de werknemers bij Tata Steel zeer gehecht zijn aan dat bedrijf. Mogelijk kiezen zij ervoor om bij Tata Steel te blijven werken, ondanks dat elders misschien banen beschikbaar zijn.
- 1300 De heer **Huitema** begrijpt die emotie goed. Het onderzoek laat echter zien dat het argument van die 80.000 banen en de grote werkeloosheid die zou optreden niet juist is. De gedeeltelijke sluiting van Philips in Eindhoven is een goed voorbeeld in dezen. De regio Eindhoven is nu het economische hart van Nederland.
- 1305 Mevrouw **Koning** (CDA) stelt vast dat de heer Huitema zich presenteert als arbeidsdeskundige, maar hij is eigenlijk een groot tegenstander van Tata Steel. De heer Huitema wil immers dat de fabriek gesloten wordt.
- 1310 De heer **Huitema** antwoordt ontkennend. De heer Huitema ziet een aantal argumenten in dit debat. Telkens wordt het argument van de arbeidsmarkt en het belang van de banen in de regio IJmond ingebracht. Het rapport laat echter zien dat de feiten anders liggen. De heer Huitema adviseert mevrouw Koning om dit rapport goed te lezen.
- 1315 De heer **Leerink** (PvdA) vraagt of de heer Huitema nu zelf geen staal meer gebruikt.

1320 De heer **Huitema** gebruikt nog steeds een auto en een fiets. Het is belangrijk dat staal op een verantwoorde manier wordt geproduceerd. Tata blijft echter doorgaan met de uitstoot van kankerverwekkende stoffen. Dat is een groot probleem.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of er ook inzicht is in de effecten van alleen een sluiting van de Kooks- en Gasfabriek 2.

1325 De heer **Huitema** antwoordt ontkennend. Helaas deelt Tata die informatie niet.

1330 De heer **Van Tiggelen** (PVV) gelooft zeker dat er genoeg andere banen te vinden zijn voor het personeel, maar er zijn niet veel werkgevers in Nederland die een groot percentage van de winst delen met hun werknemers. Daarom is dit een vergelijking tussen appels en peren.

1335 De heer **Huitema** antwoordt dat andere werkgevers ook zeer goede arbeidsvoorwaardenpakketten aanbieden, ook vanwege de enorme schaarste aan techneuten.

De **voorzitter** dankt de heer Huitema. De bloemen zijn inmiddels gearriveerd. De voorzitter schorst kort de vergadering om 12:56 uur.

1340 De **voorzitter** heropent de vergadering om 13:03 uur en gaat over tot de eerste termijn.

Eerste termijn

1345 De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft een vraag over de zienswijze van de gemeente Gooise Meren en het negatieve advies. In de reactie staat dat de milieuaspecten niet aan de orde zijn in deze fase van de vergunningverlening en daarom wordt het negatieve advies niet meegenomen. Wanneer komen die milieuaspecten wel aan de orde? Dit is immers een terecht punt.

1350 Verder is bij Tata Steel opnieuw veel gebeurd. Bij metingen rondom geuroverlast bleek op een punt, een overschrijding van de PAK's-concentraties. De Omgevingsdienst zal nu handhavend optreden. Wat houdt die handhaving in? Daarnaast is de fractie van de ChristenUnie zeer geschrokken dat de meetapparatuur niet gekalibreerd was. Het is ook heel goed dat de Omgevingsdienst aangifte heeft gedaan. Wat is er precies gebeurd? Wanneer is die vergunning afgegeven? Hoe kan het gebeuren dat de meetapparatuur niet gekalibreerd is? Is dat doelbewust gedaan?

1355 De heer Klein vindt dit een zeer ongelukkige situatie. Ten slotte is er een zitting geweest van de hoor- en adviescommissie en hun advies wordt in februari verwacht. Kan de gedeputeerde dit advies delen met Provinciale Staten?

- 1360 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt aanvullend bij de vraag van de ChristenUnie over de zienswijze van de gemeente Gooise Meren, of daarmee een probleem voor de toekomst wordt georganiseerd.
- Verder deelt mevrouw Gonggrijp de formulering van de staatssecretaris dat men inderdaad bij Tata Steel een zeker ongemak begint te voelen. D66 steunt natuurlijk
- 1365 de stappen naar groen staal, maar wat leveren die inspanningen op de korte termijn op voor de omgeving? Kan de gedeputeerde ingaan op de uitspraken op tv? Wat is daarvan waar? Ten slotte refereert Tata Steel in de brief aan GS aan het vertrouwen wat her-geactiveerd moet worden. D66 vraagt uitleg.
- 1370 Statenlid **Er** (GL) merkt op dat Tata op 21 oktober een aanvraag heeft gevraagd voor het aanpassen van de voorschriften met betrekking tot op het ontstaan van ongerecokes. In het advies staat dat Tata Steel rauwe cokes hoe dan ook dient te vermijden. Ook na dit advies is alsnog informatie opgevraagd bij Tata, voordat men tot een besluit kan komen. Hoe kan dat? Waarom kan zo'n aanvraag niet opgesplitst worden
- 1375 in onderdelen?
- Verder is GL blij met het cameratoezicht en met de uitspraak van de rechtbank in Amsterdam. Welke impact gaat deze uitspraak hebben op de vergunning anders dan boetes? In de brief van Tata Steel staan opnieuw mooie beloftes, maar wie zal dit nog geloven? GL wil de meest vervuilende onderdelen, namelijk Kooks- en Gasfabriek 2,
- 1380 zo snel mogelijk sluiten. Statenlid Er wacht op het onderzoek en hoort ook graag over eventuele vorderingen.
- De heer **Mantel** (JA21) dankt GS voor de uitgebreide informatiebrief. JA21 is dankbaar dat zo veel gebeurt achter de schermen. Het is goed dat regelmatig handhavend wordt opgetreden. Verder is het jammer dat er enige vertraging is bij het cameratoezicht. Hopelijk kan op korte termijn gestart met het project worden. Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de volgelopen LOD's?
- 1385
- Statenlid **Kostić** (PvdD) sluit aan bij de vragen van de ChristenUnie en D66 over de fabriek in het Gooi. Waar zit de juridische rek om ook deze bedrijven binnen de milieuregels goed te laten functioneren en gezondheid voorop te stellen? In hoeverre kan het voorzorgsbeginsel bij het besluit over de omgevingsvergunning over het milieuaspect worden meegenomen? Dat gebeurt immers ook in andere gemeenten.
- 1390 Verder vraagt statenlid Kostić zich af wat nog over Tata Steel valt te zeggen. Tata overtreedt telkens de regels en is nu officieel veroordeeld voor milieudelicten. De eerdere verhalen van GS dat Tata Steel aan alle regels voldoet en dat de provincie niets kan doen, kunnen nu definitief de prullenbak in. De provincie legt nu ook al een paar jaar dwangsommen op voor rauwe cokes. Vorig jaar was echter ook sprake van een overtreding van de grenswaarde voor kankerverwekkende stoffen.
- 1395
- 1400 De heer **Leerink** (PvdA) merkt per interruptie dat statenlid Kostić al snel concludeert dat GS aangeven dat Tata Steel aan alle regels voldoet. Dit gehele traject wordt echter

- 1405 juist gedaan omdat Tata niet aan de regels voldoet. Daarom worden die boetes opgelegd. Dan kan men dus niet zeggen dat GS aangeven dat Tata aan alle regels voldoet.
- 1410 Statenlid **Kostić** (PvdD) verwijst naar het eerdere betoog van de gedeputeerde over dat Tata aan alle regels voldoet en dat de provincie heel weinig tot niets kan doen en dat het Rijk wet- en regelgeving moet veranderen. Gelukkig is er meer mogelijk en wordt dit nu opgepakt. Die aanjaagfunctie is dus nodig.
- 1415 De heer **Leerink** (PvdA) vindt dit te kort door de bocht. GS zitten erbovenop met al die dwangsommen et cetera en GS hebben ook aangegeven dat men tot een zeker maximaal punt kan handhaven. Indien PS meer willen, is men afhankelijk van Den Haag of van Europa. De conclusie van statenlid Kostić is dus te kort door de bocht. Statenlid Kostić weet ook beter.
- 1420 Statenlid **Kostić** (PvdD) antwoordt dat dit altijd de instelling is van de PvdA. Het betoog was altijd dat GS al voldoende doen. Maar dat is niet het geval. GS werden steeds in beweging gebracht door de geluiden in de Staten en vanuit de omwonenden. Nu is nog een stap nodig en dat is dat de vergunning voor de Kooks- en Gasfabriek 2 dit jaar moet worden ingetrokken. Daarvoor is lef nodig. Waarom wordt nu opnieuw een LOD opgelegd? Hoeveel wordt dat? Telkens gaat men hetzelfde traject in. Tata Steel moet die fabriek gewoon dit jaar nog sluiten. Staan GS
- 1425 hierachter?
- 1430 Verder is het fijn dat de Omgevingsdienst aangifte doet vanwege de meetapparatuur. Omwonenden zeggen ook al jaren dat de meetapparatuur niet klopt. Hoe betrouwbaar zijn de al eerder aangeleverde cijfers van Tata? Wordt nu alle meetapparatuur gecontroleerd? Gaat de Omgevingsdienst nu zelf controleren, meten en monitoren? Zo ja, hoe ziet dat precies uit?
- 1435 De fractie van de PvdD is van mening dat er genoeg mensenrechten geschonden zijn en dat er voldoende argumenten zijn om de vergunning voor de Kooks- en Gasfabriek 2 in te trekken. Het enige wat daarvoor nodig is, is een goed team juristen die de onderbouwing daarvoor schrijft. Verder is het Groen Staal-plan tot nu toe green washing gebleken, immers zonder enige goede onderbouwing. In reactie op het goede rapport over de werkgelegenheid vraagt statenlid Kostić waarom GS niet eerder hebben gekeken naar de werkgelegenheid. Waarom zijn GS blindelings meegegaan in het verhaal van Tata, dat Tata cruciaal is voor de werkgelegenheid?
- 1440 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt wat de jarenlange onveilige opslag van gevaarlijke stoffen heeft betekend voor de omwonenden. Zijn zij in gevaar geweest? Blijkbaar is een bepaalde regel bij Tata Steel heel lang niet van toepassing geweest, die wel van toepassing zou moeten zijn. Bij Tata Steel is weer sprake van een veelheid van problemen. Zijn de LOD's daadwerkelijk geïnd? Wordt daarmee voldoende gedaan om
- 1445 Tata Steel snel schoner te krijgen? Kunnen onderaannemers van Tata hierbij ook nog

- 1450 iets betekenen? Mocht echter geen versnelling mogelijk zijn, wanneer wordt dan de vergunning ingetrokken van de meest vervuilende onderdelen? Hoeveel LOD's zijn nodig voordat het mogelijk is om die vergunning in te trekken? Mevrouw De Groot heeft uiteraard geen oordeel over de strafrechtelijke vervolging van Tata Steel en de massaclaim. Had de provincie eerder ervoor kunnen zorgen dat Tata Steel zich beter aan de regels hield? Kan de provincie door het nalaten van zaken ook medeaansprakelijk gesteld worden? Verder groeit begrijpelijkerwijs ook het wantrouwen tegen Tata. Mevrouw De Groot vraagt Tata om enige zelfreflectie.
- 1455 De heer **Van Tiggelen** (PVV) wil graag enige realiteitszin inbrengen. Het sluiten van Kooks- en Gasfabriek 2 heeft gevolgen voor bedrijven die afhankelijk zijn van dat gas. Staalproductie zonder cokes is vooralsnog niet mogelijk en cokes is ook nergens een exportproduct. Dus met de sluiting van die Kooks- en Gasfabriek wordt Tata Steel feitelijk dicht gegooid.
- 1460 De heer **Klein** (ChristenUnie) wijst per interruptie op het bestaan van de Kooks- en Gasfabriek 1.
- 1465 De heer **Van Tiggelen** (PVV) denkt dat Tata Steel het daarmee niet gaat redden. Verder produceert de natuur veel meer CO₂ dan mensen. Het CO₂-gehalte in de atmosfeer stijgt en daalt dagelijks en dat is heel normaal in een interglaciaal. Iedereen zou dat moeten weten. De menselijke invloed op CO₂ is ook buitengewoon beperkt en berekeningen tonen dat ook aan. Veel mensen zien dit over het hoofd en zijn gefocust op de reductie van uitstoot. Die uitstoot stelt echter geen moer voor. Het is
- 1470 een raadsel waarom mensen dit negeren.
- De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt per interruptie hoe de PVV de aarde wil afkoelen. Of kan de mens hieraan niets doen?
- 1475 De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat het domste is om het CO₂-gehalte van de atmosfeer nog verder te reduceren, aangezien de natuur hiermee al 540 miljoen jaar bezig is. Het huidige CO₂-gehalte is al gevaarlijk laag en bij elke nieuw ijstijd gaat die dalende tendens door en op enig moment houdt het leven op deze planeet op. CO₂ houdt de mensen in leven en zorgt voor vergroening van de planeet. De Sahara is
- 1480 bijvoorbeeld in omvang afgenomen omdat bladgroen zich aanpast aan het afnemende CO₂-tekort. Bladgroen heeft daardoor minder water nodig en daardoor wordt de woestijn groener.
- 1485 De heer **Leerink** (PvdA) dankt GS voor de VTH-brief. Er is inderdaad veel gebeurd in de afgelopen tijd. Het is belangrijk dat indien men wil dat bij Tata Steel iets gebeurt ten aanzien van schoon en groen, dat eerst binnen de mogelijkheden van de provincie ten aanzien van vergunningen en toezicht wordt gehandeld. Deze VTH-brief laat zien dat de provincie daarmee bezig is, om ervoor te zorgen dat Tata Steel

- 1490 zo snel mogelijk de omslag kan maken naar groen staal. Greenpeace maakt ook precies dezelfde afweging. Dit alles gaat echter niet vanzelf en iedereen zal daarop scherper moeten zijn.
- 1495 De heer Leerink is ook bezorgd over de Kooks- en Gasfabriek 2. Kan de gedeputeerde de stand van zaken van het onderzoek duiden? De PvdD wordt hiermee ook al op haar wenken bediend. De tegenstelling die steeds gesuggereerd wordt is misschien ook niet zo groot. Daarnaast is het belangrijk om die omslag naar groen staal zo snel mogelijk te maken. Kan de gedeputeerde nog een keer ingaan op de Kooks- en Gasfabriek 2?
- 1500 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie of het voor de PvdA acceptabel is dat de Kooks- en Gasfabriek 2 tot 2030 openblijft.
- 1505 De heer **Leerink** (PvdA) wil dat de Kooks- en Gasfabriek 2 zo snel mogelijk dichtgaat. En daar wordt nu een onderzoek naar gedaan. De heer Leerink deelt echter niet de conclusie die de PvdD daaraan verbindt. De heer Leerink wil immers geen verkeerde verwachtingen wekken. De route die de PvdD kiest, zou ook langer kunnen duren. De PvdA is het wel eens met de PvdD over het doel.
- 1510 Verder is het te gemakkelijk om in het debat te zeggen dat de werkeloosheid geen probleem zal zijn en dat die werknemers allemaal snel ander werk vinden. De PvdA vindt die banen juist ontzettend belangrijk. Verder draagt de brief van Tata Steel niet bij aan een verbetering van het vertrouwen. Bij Tata Steel gebeurt echter wel het nodige. De heer Leerink vraagt om dat gewoon te laten zien en dan praten we over vijf jaar verder.
- 1515 De heer **Roosendaal** (VVD) deelt veel van hetgeen de PvdA heeft ingebracht. Er moet zo snel mogelijk worden voldaan aan de eisen die aan Tata worden gesteld. Hoe dat gebeurt, moet Tata zelf bepalen. GS moeten zorgen voor de naleving van de vergunning en de handhaving. Verder wil de PvdD graag dat de fabriek dichtgaat. Dat mag, maar de VVD heeft een andere mening. De VVD wil dat die fabriek in Nederland blijft. Dat is ook geopolitiek belangrijk, naast het sociale belang van werkgelegenheid en welvaart. De fabriek moet echter wel groen worden. Kan de gedeputeerde aangeven dat hierbij geen vertraging optreedt?
- 1520 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie tot welk jaar de VVD Tata de tijd wil geven om groen te worden en mensen laat leven in kankerverwekkende stoffen.
- 1525 De heer **Roosendaal** (VVD) antwoordt dat Tata Steel tot 2030 tijd heeft en in de tussentijd moet er ook worden gehandhaafd op de gestelde normen.
- 1530 Ten slotte ziet de VVD in de beantwoording dat ook in de fabriek in Uithoorn aan de eisen wordt voldaan. Hoe is men tot die conclusie gekomen? Die fabriek staat immers op nog geen twintig meter van een woonwijk. Waarom kunnen dergelijke problemen aldaar niet aan de orde zijn?

1535 Mevrouw **Koning** (CDA) dankt voor de informatie over de VTH-taken. Verder dankt mevrouw Kong de sprekers voor hun inspraak. Het CDA weet dat fabrieken complex zijn en dat geldt zeker voor Tata Steel. Er wordt nu goed gecontroleerd en gehandhaafd. Tata Steel is ook de weg voor verduurzaming ingeslagen. Zien GS dat ook? Zijn er ook cijfers dat de handhaving een verbetering oplevert? Het CDA wil niet dat een hetze tegen Tata Steel ontstaat, maar is wel voor verduurzaming. Verder is niet duidelijk waarom er bezwaar is tegen de ontstoffingsinstallatie waardoor een emissiereductie optreedt van bijvoorbeeld lood? Dat lijkt immers een gunstige ontwikkeling. Weten GS de redenen van die bezwaren van diverse stichtingen? Dit geldt ook voor het ontwerpbesluit bij de tertiaire afzuiging. Dit leidt ook tot een emissiereductie en toch zijn er bezwaren. Mevrouw Koning vraagt om een toelichting van GS.

1545 De **voorzitter** dankt en geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor de beantwoording in eerste termijn.

1550 Gedeputeerde **Olthof** dankt de sprekers namens het college. Het is altijd goed om ook de mensen uit de omgeving aan het woord te laten en deze keer ook vanuit de werknemers. De gemeente Gooise Meren heeft inderdaad een zienswijze ingediend tegen het milieudeel, terwijl dit ging over de bouwvergunning van het verhogen van die schoorsteen. Daarom is geen sprake van een aanpassing van de milieuvergunning. Verder is daarbij wel gekeken naar de geurcirkel in het

1555 bouwkundige deel. Dit had misschien wel duidelijker uitgelegd kunnen worden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt per interruptie wanneer het milieudeel wel aan de orde is.

1560 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat het milieudeel momenteel niet op papier staat. Dus dat komt ook niet aan de orde.

Verder moet men bij Tata Steel per onderdeel, dus per installatie de trap van handhaving doorlopen, waarbij passende maatregelen moeten worden bekeken. De Omgevingsdienst zit hierin ook steeds strakker. Verder is op basis van de

1565 aangeleverde cijfers geconstateerd dat de gegevens, dus de installaties niet waren gekalibreerd, maar dat is geen onderdeel van de vergunning.

Daarnaast heeft toezicht en handhaving geconstateerd dat er tekortkomingen waren in installaties. Er wordt nu een pilot bij drie bedrijven gedaan om te bekijken wat het betekent qua capaciteit en middelen, om te bezien wat het betekent indien de

1570 provincie verder wil gaan met de handhavingstrategie. In Uithoorn is er een ander bevoegd gezag en aldaar is dat niet geconstateerd.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt per interruptie hoe dit is geconstateerd. De overtreding in Amsterdam is immers alleen geconstateerd omdat een inspectie heeft

- 1575 plaatsgevonden. Het gaat om dezelfde Omgevingsdienst. Heeft die Omgevingsdienst zelf een inspectie gedaan in Uithoorn naar de brandveiligheid bij de opslag van zeer gevaarlijke chemische stoffen in de directe nabijheid van een woonwijk? Schijnbaar is aldaar iets mis met de bedrijfscultuur.
- 1580 **Gedeputeerde Olthof zegt toe dit na te zullen gaan en hierop schriftelijk terug te zullen komen.**
Verder deelt de gedeputeerde ook het ongemak over Tata Steel, ook datgene wat de staatssecretaris heeft verwoord. De gedeputeerde heeft gelukkig een goed contact met het Rijk, met de staatssecretaris en ook met het ministerie van Economische Zaken. De gedeputeerde heeft zelf ook twijfels. Bij elke overtreding wordt ook telkens intern gediscussieerd over het nog strenger moet, of er extra maatregelen getroffen moeten worden en of de fabriek gesloten moet worden. Het zijn allemaal vragen die dagelijks op tafel liggen, waarbij telkens wordt bekeken of de provincie het maximale doet. Verder heeft de gedeputeerde ook altijd de maatschappelijke druk
- 1585 gewaardeerd. Die druk is ook nodig. In de afgelopen jaren heeft iedereen samen die omslag mogelijk gemaakt. De huidige discussies waren vier, vijf jaar geleden niet mogelijk en inmiddels is de toonzetting vanuit de provincie ook veranderd. Het is dus breed gedragen dat het anders moet. De gedeputeerde geeft vooral de bewoners een compliment over de enorme betrokkenheid. De gedeputeerde heeft inmiddels ook de advocaat gebeld die bij de Hofbar was. Hij geeft net zoals Greenpeace ook aan dat de provincie bij de handhaving wel een aantal stappen moeten zetten. De provincie kan dus niet meteen beginnen met de hoogste ingreep.
- 1590
- 1595
- 1600 De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt per interruptie hoe realistisch de vraag van de PvdD is om nog dit jaar de vergunning in te trekken. De provincie moet immers ook een zekere realiteitszin uitstralen.
- 1605 Gedeputeerde **Olthof** zal daarop later in zijn betoog ingaan. Verder heeft de gedeputeerde aanstaande woensdag nog een gesprek met onder andere de Zeester. Het college staat dus open voor alle signalen en is ontvankelijk voor goede adviezen. Het college wil dus graag meedenken om samen stappen te zetten in de juiste richting.
- 1610 In antwoord op de vragen over participatie en de snelheid bij de vergunningen geeft de gedeputeerde aan dat allereerst het participatietraject moet worden doorlopen. Er moet ook eerst een voldragen stuk zijn, waarna het participatietraject in wordt gegaan. De verwachting is dat half maart hierover een projectbesluit genomen wordt. Vervolgens wordt ook rekening gehouden met een jaar lang bezwaarprocedures. Al met al zal dat anderhalf tot twee jaar gaan duren. Daarna moeten ook nog vergunningen worden afgegeven voor een zeer technische omgeving. Dat vraagt om
- 1615 veel expertise. Sommige mensen vinden dat het allemaal veel te snel gaat en andere mensen vinden dat het veel te langzaam gaat. Aan beide kanten bestaan immers bezwaren en de provincie is een betrouwbare overheid als de provincie daarin een

- 1620 eigen koers vaart. Het college is van mening dat er een toekomst is voor Tata Steel, maar alleen als dat groen en schoon is, zonder een negatieve invloed op de gezondheid in de omgeving.
- 1625 Verder kan de afweging over de ongere cokes niet opgesplitst worden. De uitspraak van de rechter is in een strafzaak gedaan en dat staat los van het traject van de provincie. Verder wordt het cameratoezicht gestart op de 22^e. Deze provincie Noord-Holland is de eerste die dit bij de milieuwetgeving gaat toepassen. Verder zijn nu drie LOD's volgelopen. Juristen bekijken nu wat dit betekent en of dat consequenties kan hebben voor de vergunning. Het doel is om de Kooks- en Gasfabriek zo snel mogelijk te sluiten, maar dat kan niet met een motie. Dit jaar, voor de zomer, zal bekend zijn of er voldoende mogelijkheden zijn om de Kooks- en Gasfabriek te sluiten. De provincie moet daarbij de wet- en regelgeving volgen.
- 1630 Verder voldoet Tata aan de regels van de vergunningen, maar dat betekent niet dat Tata daarbinnen geen overtredingen pleegt. Er is ook extra geld beschikbaar voor het scherper vergunnen en de handhaving. De Omgevingsdienst legt die boetes op en dat is ook niet nieuw. Dat is in PS ook altijd gedeeld. Verder is de werkgelegenheid een belangrijke factor, maar in deze discussie speelt dit geen rol. De gedeputeerde
- 1635 beoordeelt vanuit zijn rol als bevoegd gezag alleen of de vergunning scherp genoeg is en of Tata zich daaraan houdt.

- 1640 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie waarom de werkgelegenheid in het spoeddebat zo door de gedeputeerde werd benadrukt. Op welke rapporten heeft de gedeputeerde zich toen gebaseerd? Hoe reflecteert de gedeputeerde nu op het nieuwe rapport?

- 1645 Gedeputeerde **Olthof** legt uit dat werkgelegenheid belangrijk is, maar bij de handhaving van de vergunningen speelt dat geen factor van betekenis. De vergunning moet immers op orde zijn. Tata heeft zich dus te houden aan de vergunning. In het verleden heeft het economische belang en de werkgelegenheid juist wel een belangrijke rol gespeeld bij handhaving en toezicht. De afspraak is echter gemaakt dat dit niet meer aan de orde kan zijn.
- 1650 Verder bekijken juristen momenteel op basis van de regelgeving wat wel of niet kan en dat advies wordt nog voor de zomer gedeeld met PS. Men ziet ook dat de opgelegde maatregelen worden uitgevoerd, maar men ziet dit helaas nog niet terug in de cijfers van het depositieonderzoek. Uiteindelijk moeten de bewoners het verschil gaan merken.

- 1655 De **voorzitter** vraagt aan de commissie of er nog onbeantwoorde vragen zijn.

Mevrouw **De Groot** (SP) herhaalt de vraag over de claim van gedupeerden.

- 1660 Gedeputeerde **Olthof** is geen jurist en kan die vraag daarom niet beantwoorden. Er loopt ook een onderzoek van het OM om te bekijken of dit wel of niet gaat gebeuren.

Tweede termijn

De **voorzitter** vraagt wie behoefte heeft aan een tweede termijn.

1665

De heer **Roosendaal** (VVD) legt uit dat de SP misschien bedoelde te vragen hoe succesvol een claim zou kunnen zijn. De heer Roosendaal dankt de gedeputeerde voor de heldere beantwoording. Het is belangrijk dat een betrouwbare overheid ook handhavend optreedt, zeker bij een grote onderneming omdat die een

1670

voorbeeldfunctie vervult. Verder is het ook belangrijk voor Nederland om te kiezen voor innovatie en de productie van groen staal. Daarnaast maakt de VVD zich zorgen over de doorlooptijden van de inspraakprocedures en de vergunningen. De heer Roosendaal wil vooral vertragingen voorkomen, waardoor mensen immers langer in

1675

onzekerheid verkeren. Is de gedeputeerde ervan overtuigd dat de provincie niet de oorzaak zal zijn van het niet halen van de tijdslijnen? Mocht dat wel het geval zijn, informeer PS hierover. Wordt alles eraan gedaan om die situatie te vermijden?

1680

Gedeputeerde **Olthof** doet zijn uiterste best om ervoor te zorgen dat de vergunning zo snel mogelijk wordt afgegeven. Dit is echter een zeer complex vraagstuk en een proces waarin veel gebeurt. Tata Steel moet ook de juiste informatie aanleveren zodat de juiste keuzes gemaakt kunnen worden.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt per interruptie of de provincie voldoende mensen heeft om al die informatie te verwerken.

1685

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt bevestigend. Dit geldt ook voor de Omgevingsdienst, die ook investeert in expertise.

1690

De **voorzitter** dankt. De VTH-brief zal ook na de verkiezingen tweemaandelijks worden verzonden. De bedoeling is om de commissievergadering rond 17:30 uur af te ronden. De voorzitter schorst de vergadering om 14:04 uur tot 14:30 uur voor de lunch.

7. Lunch

1695

8. A-agenda Algemeen

8.a Eerste Begrotingswijziging 2023 (A-agenda's EFB, M&B 20-2-2023 & NLG 13-02-2023)

1700

De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.33 uur. De voorzitter geeft aan dat het een late lunch was. De commissie loopt ook iets achter op het programma. Er staan nog drie A-stukken en twee B-stukken op de agenda. De voorzitter zal proberen om

de agenda vandaag af te ronden, maar de uitloop van 16 februari is ook al voorbereid.

1705

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt om een snel overzicht van de besprektijden.

De **voorzitter** zal dit zo dadelijk aangeven.

1710

Op de agenda staat nu de Eerste Begrotingswijziging 2023. In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze eerste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2023.

1715

De commissie NLG adviseert over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van 6 maart 2023. De commissie EFB adviseert over de begrotingswijziging vanuit de financiën algemeen.

In de commissie NLG worden die onderdelen besproken die relevant zijn voor deze commissie. Onderdeel van deze begrotingswijziging is een ophoging van het budget van de Omgevingsdiensten ten laste van de algemene middelen vanwege het structureel effect.

1720

De **voorzitter** deelt vervolgens de besprektijden van de aanwezige partijen en GS met de commissie. De voorzitter brengt het voorstel in ter bespreking van de commissie.

1725

Eerste termijn

1730

De heer **Klein** (ChristenUnie) acht het belangrijkste dat extra geld hiervoor wordt gevoteerd, want voldoende middelen voor vergunning en handhaving is zeer belangrijk. De manier waarop dit nu loopt roept echter wel vragen op. Bij de behandeling van de begroting heeft de ChristenUnie expliciet gevraagd of er voldoende middelen zijn voor de VTH-taken. Dat was het geval. Er was geen noodzaak om extra geld erbij te doen. Nu ligt het voorstel dat er € 6 miljoen bij

1735

moet. Hoe goed heeft de gedeputeerde zicht op die kosten? Hoe neemt de gedeputeerde PS hierin beter mee? Hoe zorgt de gedeputeerde voor een langetermijnperspectief bij de VTH-taken? Men zou ook een soort begroting verwachten voor de bekostiging van deze taken.

1740

Mevrouw **Kapitein** (D66) sluit aan bij de vragen van de ChristenUnie. D66 heeft altijd gepleit voor voldoende geld voor de VTH-taken en nu wordt structureel € 6 miljoen gevraagd. D66 gaat hiermee vanzelfsprekend akkoord. € 3 miljoen is voor Tata Steel en € 0,6 miljoen is voor de datacenters. Dit geeft de indruk dat de kostenstijging zit bij een beperkt aantal bedrijven. In hoeverre kan dit geld bij deze bedrijven worden teruggehaald? Het beleid is immers dat de leges kostendekkend moeten zijn. D66

1745

vraagt de mogelijkheden nader te bekijken. Ten slotte vraagt D66 een toelichting op de extra € 3 miljoen voor de glastuinbouw. Waarvoor wordt deze subsidie gebruikt en past dat bij de huidige prioriteiten? Of is dit nog een uitvloeisel van het beleid uit het verleden?

1750

Mevrouw **Koning** (CDA) sluit aan bij de opmerkingen over de extra gelden voor de Omgevingsdiensten. Zijn er extra taken bijgekomen of is men veel kritischer en is er daarom meer geld nodig? Het is wel bijzonder dat de extra taken bij Tata Steel structureel zijn. Indien de verduurzaming bij Tata is afgerond zal immers weer

1755

minder budget nodig zijn. Dat geldt ook voor de andere specifiek genoemde bedrijfstakken. Moet dit geld wel allemaal structureel zijn? Het CDA vraagt om een toelichting. Verder valt op dat veel meer projecten uit de Randstad worden gesubsidieerd dan projecten uit andere regio's. Het CDA vraagt om uitleg.

1760

De heer **Leerink** (PvdA) sluit aan bij de opmerkingen over de VTH-taken. De PvdA heeft bij de bespreking van Tata Steel al aangegeven dat dit belangrijk is. Het is belangrijk om bij alle vervuilende bedrijven de vergunningen tegen het licht te houden om te kijken naar waar de ruimte zit en om dat aan te scherpen. Wat zou dat kosten? De PvdA vraagt om dat in kaart te brengen zodat daarover een besluit kan

1765

worden genomen.

1770

Statenlid **Kostić** (PvdD) is van mening dat het goed is dat eindelijk nog meer geld gaat naar handhaving. Dit moet inderdaad verder doorgetrokken worden, zoals D66 en de PvdA ook aangeven. Hoe wordt dat betaald? Hoe wordt ervoor gezorgd dat de vervuiler gaat betalen en niet de maatschappij? Het is belangrijk dat ook geld gaat naar onderzoek naar niet dodelijke middelen als het gaat om oplossingen voor mens-dierconflicten. Slechts een vijfde van het geld gaat daarnaartoe. De provincie levert daaraan ook een bijdrage. De PvdD verzoekt de gedeputeerde om zich hard maken om dat onderzoeksbudget ad circa € 160.000 ten goede te laten komen voor de dieren. Het is immers belangrijk dat het dierenwelzijn wordt gerespecteerd.

1775

Waar komt het punt van de warmteproductie door middel van mestvergistings precies vandaan? Aan welke provinciale kaders, ambities en doelen voldoet dit? Hoeveel geld heeft de provincie afgelopen acht jaar geïnvesteerd in mestvergistings of is dit nieuw? De PvdD overweegt een motie.

1780

Ten slotte is er geen extra geld voor de Omgevingsdienst om meer toezicht en handhaving te doen bij de naleving van de Wet natuurbescherming, los van stikstof. Alles draait nu om stikstof, maar natuurbescherming is meer dan stikstof alleen. Uit de technische beantwoording blijkt dat daarop nu onvoldoende wordt gelet. De PvdD vraagt om daarop meer te letten en overweegt om ook hierbij te komen met een

1785

motie.

Mevrouw **Alberts** (SP) sluit aan bij de vraag van de ChristenUnie. Er wordt al heel lang gesproken over de handhaving et cetera bij Tata Steel. Het antwoord was telkens dat

1790 de mensen niet gevonden konden worden. Komt het hogere bedrag voort uit het feit dat er meer mensen zijn gevonden om dit werk te kunnen doen?

1795 De heer **Mantel** (JA21) heeft tijdens de behandeling van de begroting vragen gesteld en initiatief genomen met betrekking tot het indexeringsbeleid. JA21 heeft gewaarschuwd voor een financiering uit de algemene middelen. Het college gaf aan dat de fractie zich hierover geen zorgen hoeft te maken. Het tegendeel blijkt nu. Nu wordt een meerjarenbegroting erdoorheen gejaast waarvan iedereen wist dat die begroting op papier slechts sluitend was om vervolgens achteraf stapsgewijs de situatie te presenteren. De verhoging van ruim € 6 miljoen wordt nu uit de algemene middelen worden gehaald. De fractie van JA21 is van mening dat dit niet netjes is en is voornemens om tegen te stemmen.

1800 De **voorzitter** geeft voor de beantwoording gedeputeerde Stigter het woord.

1805 Gedeputeerde **Stigter** zal ook de vragen van collega Olthof beantwoorden. De gedeputeerde hoort een brede steun voor de extra inzet voor de VTH-taken. Bij Tata Steel en de datacenters is onder andere een inhaalslag nodig. Bij Tata Steel was onder andere sprake van een mismatch met de cyclus van de Omgevingsdiensten ten tijde van het opstellen van de begroting. Dit wordt in toekomst meer gesynchroniseerd. Het toezicht is nu geïntensiveerd naast de voorbereidingen op het groen staal traject.

1810 De provincie mag die legeskosten volgens de wet niet verhalen. Daarmee valt dit onder de algemene middelen. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt dat echter wel mogelijk en zullen milieuleges geheven worden.

1815 In antwoord op de PvdA legt de gedeputeerde uit dat indien beleidsmatig wordt geïntensiveerd, dit in de uitvoeringsprogramma's een vertaling krijgt. De provincie heeft nu geen totaalplaatje beschikbaar. Beleidsmatige veranderingen bij de Omgevingsdiensten komen in de volgende (...) terug.

1820 Gedeputeerde **Loggen** zal ingaan op de vragen voor de portefeuille van gedeputeerde Rommel. Gedeputeerde Loggen neemt immers vandaag voor hem waar. De vraag van de PvdD over de mestvergisting is nogal technisch van aard. Later deze week wordt het antwoord daarop schriftelijk aangereikt

1825 De **voorzitter** deelt mee dat gedeputeerde Zaal de vraag over de glastuinbouw van D66 waarschijnlijk nog schriftelijk beantwoorden, tenzij de gedeputeerde nog naar de commissievergadering komt. De voorzitter vraagt vervolgens of nog behoefte is aan een tweede termijn. Dat is het geval.

Tweede termijn

1830 Mevrouw **Kapitein** (D66) vindt het een goede zaak dat de kosten van de milieuleges in toekomst verhaald kunnen worden.

- 1835 Mevrouw **Koning** (CDA) herhaalt de vraag over de ongelijkheid tussen projecten in de Randstad en de regio's. Die vraag mag ook schriftelijk beantwoord worden.
- 1840 Statenlid **Kostić** (PvdD) herhaalt de vraag over de niet-dodelijke middelen en het verzoek om meer inzet voor de Wet natuurbescherming borgen los van stikstof.
- 1845 De **voorzitter** geeft aan dat de vraag van de PvdD ook deels voor gedeputeerde Zaal is en deels gedeputeerde Loggen die de portefeuille van mevrouw Rommel waarneemt. De voorzitter dankt voor de vragen en geeft het woord aan gedeputeerde Loggen.
- 1845 In antwoord op het CDA zal **gedeputeerde Loggen dit laten bekijken en daarop terugkomen**. Dat geldt voor de constatering, maar ook voor de onderbouwing. **Verder komt de portefeuillehouder Zaal terug op de vraag van de PvdD.**
- 1850 De **voorzitter** zal erop aandringen dat de openstaande vragen voor de portefeuille van gedeputeerde Rommel en de portefeuille van gedeputeerde Zaal ruim voor de PS-vergadering worden beantwoord. De PvdD overweegt nog om te komen met een motie. Vermoedelijk wordt dit een bespreekstuk in PS. Dit zal bij de commissie EFB besloten worden. De voorzitter sluit het agendapunt.
9. **A-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)**
- 9a. **Zienswijze Provinciale Staten op de Kadernota 2024 OD Noord-Holland Noord**
- 1855 Op 15 december 2022 is de Kadernota 2024 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) door het Dagelijks Bestuur verzonden aan de raden en staten van de deelnemers van de Omgevingsdienst. Provinciale Staten hebben tot 15 maart 2023 om hun zienswijze kenbaar te maken aan de OD NHN.
- 1860 Dat de Kadernota van OD NHN ter zienswijze wordt besproken in PS volgt uit de financiële spelregels die gelden voor gemeenschappelijke regelingen in de Kop van Noord-Holland. Deze afspraak is er niet voor de andere 3 OD's. De kadernota's van deze OD's treft u de komende periode aan op de ingekomen stukken en komen te zijner tijd op de C-agenda van de interimcommissie.
- 1865 De **voorzitter** geeft aan dat de commissie de voordracht zienswijze Kadernota 2024 met elkaar en de gedeputeerde kan bespreken en adviseren aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van 6 maart 2023.
- 1870 *Eerste termijn*
- Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vindt het positief dat de kadernota wordt besproken. De taken van de OD zijn veel opvallend en van groot maatschappelijk belang. Het is

- 1875 opvallend en goed dat de activiteiten rondom de Wet open overheid toenemen. Het lijkt echter alsof de Omgevingsdienst hierdoor is overvallen, terwijl bij de instelling van de wet hiervoor ook middelen ter beschikking zijn gesteld. De OD heeft hiervoor ook extra personeel aangetrokken. Mevrouw Gonggrijp vraagt of de OD ook nadenkt over hoe hiermee in toekomst wordt omgegaan. Mevrouw Gonggrijp vraagt om een
- 1880 reflectie van de gedeputeerde hierop.
Verder is de indexatie voor 2024 op 7,26% gesteld en het lijkt of dit in de komende jaren niet wordt meegenomen. Telt de indexatie ook door in de volgende jaren?
- 1885 De heer **Mantel** (JA21) merkt per interruptie op dat JA21 initiatieven heeft ingediend voor een nota over indexering. Waarom heeft D66 toen niet voor dat voorstel gestemd?
- Mevrouw **Gonggrijp** (D66) legt uit dat de vraag nu is of de indexatie in volgende jaren wordt toegepast.
- 1890 Statenlid **Kostić** (PvdD) ziet dat voor de extra taken geen extra geld wordt vrijgemaakt, behalve voor stikstof. Burgers kunnen de OD ook moeilijk bereiken, om zaken te melden op de website. De PvdD vraagt om de meldingsknop makkelijker vindbaar te maken. Daarnaast vraagt de PvdD in bredere zin om ervoor te zorgen dat
- 1895 er meer budget komt voor de bescherming van de natuur, anders overweegt de PvdD om te komen met een motie.
- Mevrouw **De Groot** (SP) deelt de mening van de PvdD dat er meer geld moet komen voor de bescherming van de natuur en dat deze OD daarin een rol speelt. Verder kan
- 1900 de SP zich vinden in de voordracht. De financiële gevolgen van de Omgevingswet moeten ook zo snel mogelijk inzichtelijk worden gemaakt.
- De heer **Van Tiggelen** (PVV) kan instemmen met de voordracht, maar wel met een aantal kanttekeningen. De energietransitie zal mislukken, maar dat is nog niet bij iedereen bekend. De PVV heeft ook problemen met de gangbare opvattingen over
- 1905 stikstof. Het aantal vlinders is bijvoorbeeld sterk afgenomen. Het is daarom belangrijk om de jacht op stikstof in te dammen.
- De heer **Klein** (ChristenUnie) kan zich vinden in de zienswijze. Het is goed om te
- 1910 zorgen dat de verzoeken conform de Wet open overheid (Woo) goed worden afgehandeld, maar het voorkomen van dergelijke verzoeken is ook belangrijk. De heer Klein stelt daarom voor om in de zienswijze op te nemen dat zo veel mogelijk informatie proactief ter beschikking wordt gesteld. De ChristenUnie is het ook eens met de zienswijze daar waar het gaat om het meer inzichtelijk maken van effecten
- 1915 van de Omgevingswet.

- 1920 De heer **Mantel** (JA21) heeft in de stukken geen bijzonderheden geconstateerd. De fractie van JA21 vindt het vooral van belang dat de OD voldoende personeel en financiële middelen ter beschikking heeft om haar werkzaamheden goed uit te kunnen voeren. Mocht dat niet het geval zijn, hoort de fractie van JA21 dat graag zodat men hierover in gesprek kan gaan. Verder ziet de fractie van JA21 ook hier geen indexeringsbeleid. Nu moet weer € 700.000 erbij, wat voorzien had kunnen worden. Vanwege het belang van de Omgevingsdienst, zal de fractie van JA21 voor stemmen, maar is niet geheel tevreden.
- 1925 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Stigter voor de beantwoording.
- 1930 Gedeputeerde **Stigter** geeft aan dat de OD's wel degelijk nadenken over de Woo. Vanwege de wetswijziging en de vraagstukken die daarbij spelen, rondom de grote betrokkenheid van inwoners is extra inzet nodig. Zeker rondom stikstof is op deze OD veel druk gekomen. **Verder doet de ChristenUnie een goede suggestie. De gedeputeerde zal dit graag met de OD bespreken en om dit op te nemen in dit stuk.** Verder telt de indexatie ook de komende jaren door. De gedeputeerde toont vervolgens de website waarop heel duidelijk is te zien waar een melding gedaan kan worden. De gedeputeerde is van mening dat iedere burger dat kan vinden.
- 1935 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt aan de voorzitter toestemming om een kleine demonstratie door GS.
- 1940 De **voorzitter** staat dit voor deze keer toe.
- Gedeputeerde **Stigter** toont op zijn iPad waar de melding gedaan kan worden.
- 1945 De **voorzitter** dankt en stelt voor om dit buiten de orde verder te bespreken.
- Gedeputeerde **Stigter** geeft vervolgens aan dat de provincie beleidsmatige ambities heeft op basis van de wettelijke taken. De Omgevingsdienst maakt daarvoor vervolgens een begroting, waarop de provincie een akkoord geeft. De gevraagde inzet van de OD voldoet daaraan. Er zijn ook geen signalen dat dit niet toereikend zou zijn.
- 1950 **De voorzitter dankt de gedeputeerde en concludeert dat de brief wordt aangevuld met de suggestie van de ChristenUnie.** De voorzitter stelt vast dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. De voorzitter vraagt of de PvdD nog met een motie komt.
- 1955 Dat is het geval. Daarmee wordt het een bespreekstuk voor de PS-vergadering van 6 maart.

10. Rondvraag gedeputeerde Olthof

1960 Geen rondvraag ontvangen.

11. Rondvraag gedeputeerde Stigter

Geen rondvraag ontvangen.

1965

De **voorzitter** geeft het woord aan de vicevoorzitter, mevrouw Koning voor de volgende twee agendapunten. Dit is waarschijnlijk voor de laatste keer. De voorzitter dankt mevrouw Koning bij dezen hartelijk hiervoor. De voorzitter schorst de vergadering kort voor de wisseling om 15:07 uur.

1970

12. A-agenda Water

12.a Wijziging gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

De **vicevoorzitter** (Koning) hervat de vergadering om 15:09 uur.

1975

Het Rijk heeft in 2012 het Waddenfonds gedecentraliseerd naar de drie Waddenprovincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland. Het Waddenfonds is verantwoordelijk voor het verlenen van subsidies die passen binnen de hoofddoelen (natuur en duurzame economische ontwikkeling) van dit fonds. Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd. Met het treffen van de nu voorliggende gewijzigde gemeenschappelijke regeling Waddenfonds voldoet deze weer aan de geldende wetgeving.

1980

1985

De commissie kan de voordracht Wijziging gemeenschappelijke regeling Waddenfonds met elkaar en de gedeputeerde bespreken en adviseren aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van 6 maart 2023. Er zijn ook toehoorders van het Waddenfonds digitaal aanwezig. De vicevoorzitter vraagt wie van de commissie het woord wenst voeren.

1990

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) is blij met de wijzigingen. De werkzaamheden zijn nu meer helder beschreven en het document is completer geworden, waarvoor dank.

1995

De **vicevoorzitter** vraagt of de gedeputeerde nog een reactie wil geven.

Gedeputeerde **Loggen** dankt voor de reactie.

De **vicevoorzitter** concludeert dat dit punt als hamerstuk naar PS mag.

2000

13. B-agenda Water

13.a Onderzoek verbod vislood in provinciale huurovereenkomsten voor visrechten

- 2005 Tijdens de behandeling van het Regionaal Waterprogramma NH 2022 op 31 januari 2022 heeft gedeputeerde Loggen aan Provinciale Staten een onderzoek toegezegd over een verbod op het gebruik van vislood in de provinciale visverhuurcontracten. Provinciale Staten worden met deze brief hierover geïnformeerd.
- 2010 De commissieleden kunnen met elkaar en met de gedeputeerde de brief over het onderzoek verbod op vislood in provinciale huurovereenkomsten voor visrechten bespreken.
- 2015 De **vicevoorzitter** geeft het woord aan de heer Lobee die digitaal inspreekt namens de Stichting Gezond Water. Na afloop bestaat de mogelijkheid om vragen te beantwoorden.
- De heer **Lobee** dankt voor het woord.
- 2020 De **vicevoorzitter** schorst kort de vergadering om 15:13 uur, om het probleem met het galmende geluid op te lossen.
- De **vicevoorzitter** hervat de vergadering om 15:14 uur en geeft opnieuw het woord aan de heer Lobee.
- 2025 De heer **Lobee** verwijst naar de brief van GS. Deze brief geeft aan dat een verbod op het gebruik van vislood symboolpolitiek is en niet handhaafbaar en niet uitvoerbaar is. Lood brengt blijkbaar nauwelijks meetbare schade toe aan het water. Bij alle viswedstrijden waar SGW aanwezig is wordt alleen lood gebruikt, zelfs als alternatieven voor de wedstrijd worden uitgereikt. Verenigingen willen gewoon doorgaan met lood. De heer Lobee vraagt of alle viswedstrijden in Noord-Holland nu loodvrij zijn. Geen van de hengelsportverenigingen hebben tot nu positief gereageerd op het voorstel om alleen loodvrije wedstrijden te organiseren, zelfs als de alternatieven gratis zijn. Iedereen verwijst naar de Green Deal van de Europese Unie. De provincie Noord-Holland heeft echter een voorbeeldfunctie voor lood in het visrecht. Dit niet opnemen geeft geen blijk voor de zorg van de mens, natuur, milieu of het voorkomen van ZZS-emissies. Het visrecht is een eenvoudige en kosteloze manier om het loodgebruik van ZZS-lood door sportvisseren te voorkomen. De provincie Noord-Holland voert ook niet de opdracht van de staatsecretaris uit 2018 uit om het gebruik van ZZS zoals lood te voorkomen. Bij een verbod van het gebruik van vislood stoppen ook de thuisgieterijen van vislood. Thuisgieters zijn allemaal kleine Tata Steels. Hun omvang is klein, maar het lokale effect is heel groot. GS laten deze schade onbenoemd. Met name jonge kinderen en zwangere vrouwen lopen hierdoor risico. Met een verbod op het gebruik van vislood in de 38 provinciale visrechten bereikt de provincie Noord-Holland meer dan met de € 70.000 ondersteuning aan de hengelsportverenigingen. GS vergeten ook te vertellen dat overheden die het gebruik van lood in het visrecht hebben opgenomen ook de
- 2045

handhaving hebben geregeld. Dat doen de hengelsportverenigingen namelijk zelf. De provincie hoeft dan alleen hierop toe te zien. Overigens zijn er ook veel meer loodverboden dan GS noemen.

2050 Afsluitend verzoekt de Stichting Gezond Water om vislood in het visrecht op te nemen om daarmee het onnodige verlies van vislood in de natuur, het water en het huisvuil te voorkomen. Daarmee worden jonge kinderen, zwangere vrouwen en winkelpersoneel ook behoed voor schade als gevolg van het gebruik van vislood. Dat is een kleine inspanning met een groot vervolg.

2055 De **vicevoorzitter** dankt en inventariseert of er vragen zijn. Dat is het geval.

Statenlid **Kostić** (PvdD) dankt de heer Lobee voor de inspraak en vraagt welke argumenten de andere overheden die dit verbod wel hebben ingevoerd, gebruiken. Waarom doet de provincie Noord-Holland dit niet?

2060 De heer **Lobee** antwoordt dat die overheden begrijpen dat het lastig is om alle vissers te controleren. Daarom willen zij dat de hengelsportverenigingen dat zelf doen. De overheden hoeven dan alleen toe te zien op het toezien.

2065 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of de hengelsportverenigingen nu al verantwoordelijk zijn voor het toezien op de geldende regels.

De heer **Lobee** antwoordt bevestigend. Hengelsportverenigingen zijn in alle opzichten verantwoordelijk voor het gedrag van hun leden.

2070 De **vicevoorzitter** dankt de heer Lobee. Zijn inbreng wordt bij de bespreking meegenomen. De vicevoorzitter biedt de commissie de gelegenheid om de brief te bespreken.

2075 *Eerste termijn*

2080 Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat het een jaar heeft geduurd voordat de vraag van de PvdD over het verbod op vislood kon worden beantwoord. Waarom is de PvdD door de gedeputeerde hierover in eerste instantie verkeerd geïnformeerd? Waarom heeft het telefoontje een jaar lang moeten duren? De conclusie is dat vislood verboden kan worden, maar dat de provincie dit niet wil. Dit is ook al vaker in de commissie besproken. De PvdD wil nu graag het gebruik van vislood verbieden en als provincie de verantwoordelijkheid nemen voor de waterkwaliteit en de bescherming van de kinderen.

2085 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) legt uit dat al lang bekend is dat lood giftig is voor mens en dier en dat gezorgd moet worden dat lood zo min mogelijk in het milieu terechtkomt. Toch wordt anno 2023 een discussie gevoerd over een eventueel

- 2090 verbod. D66 is tegen het gebruik van vislood en ook geen voorstander van symboolpolitiek. GS hebben een andere mening omdat een verbod blijkbaar niet valt te handhaven. Gelukkig is het niet zo dat mensen alleen hun gedrag aanpassen uit angst voor handhaving. De meeste mensen deugen gewoon echt. Waarom wordt dit niet meegenomen bij de handhaving op milieuvisvergunningen? De provincie heeft ook de rol van een aanjager en een voorbeeldfunctie. Waarom zijn GS niet bereid om
- 2095 die rol te pakken en om op dit dossier ambitie te tonen vooruitlopend op EU-wetgeving? De fractie van D66 is zeer teleurgesteld over het besluit van GS.
- 2100 Mevrouw **De Groot** (SP) is ook zeer teleurgesteld. Eigenlijk moet hengelen met vislood overal verboden worden. Blijkbaar hebben hengelsportverenigingen en hengelaars in de provincie Noord-Holland meer te zeggen dan Provinciale Staten. Het gaat blijkbaar om het al-dan-niet afschaffen van een traditie. Traditie is ook vaker belangrijker dan het voorkomen van overlast en schade, terwijl hengelsportverenigingen ook zelf reclame maken dat hengelen met andere materialen dan vislood mogelijk is. De SP is van mening dat hengelen met vislood geen goede traditie is.
- 2105 De heer **Dijk** (CDA) is blij met de inspanning van GS in dit onderzoek. In de brief staat dat er al volop wordt ingezet op het terugdringen van het gebruik van vislood. Dat staat ook in de eerste begrotingswijziging die zojuist in deze commissie is besproken. Daarnaast volgt binnenkort een uitspraak van de Europese Commissie. GS
- 2110 stellen voor om deze uitspraak af te wachten. Verder wordt ook ingezet op een duurzame visserijsector. Het CDA geeft hiervoor complimenten en gaat daarom akkoord met de uitkomsten van het onderzoek en vertrouwt erop dat de uitgesproken ambities worden nageleefd.
- 2115 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) geeft aan dat GS stellen dat vislood geen gevaar oplevert. Tijdens corona zijn echter zoveel sportvissers erbij gekomen, dat het aannemelijk is dat er meer vislood achterblijft. Het is van belang om dit te blijven monitoren en uit te kijken naar een oplossing. Dit was de bijdrage van de fractie van de ChristenUnie van een jaar geleden. Dit getuigt ook van de traagheid waarmee
- 2120 beslissingen in dit huis worden genomen. Gelukkig hebben GS een onderzoek gedaan, maar de fractie van de ChristenUnie is minder blij met de interpretatie van GS. Verenigingen en vissers blijven vislood gebruiken, tenzij dit wordt verboden. De provincie wacht nu op Europese regelgeving. Maar de provincie gaat toch over de waterkwaliteit? Het is ook een non-argument dat een groot deel van het water geen
- 2125 eigendom is van de provincie. Loodgebruik kan immers verboden worden omdat het slecht is voor de natuur. De ChristenUnie vraagt om een verbod en handhaving om de visstand en het water gezond te houden.
- 2130 Statenlid **Cardol** (GL) dankt de gedeputeerde voor de uitgebreide brief. Dit is een bijzonder document. Het onderzoek ging destijds vooral over juridische (on)mogelijkheden. In deze brief wordt eerst uitgebreid uitgelegd wat alle andere

- 2135 gevaren zijn van een dergelijk verbod. Daarna volgt de juridische paragraaf en de conclusie is dat een verbod gewoon kan, maar dat het niet wordt gedaan omdat het symboolpolitiek is. Daarover kan men twisten, maar nutteloos zijn symbolen bepaald niet. De strijd voor schoon water en tegen vervuiling zal gewonnen worden, maar blijkbaar moeten daarvoor eerst nog achterhoedegevechten worden geleverd. GL neemt de brief van het college voor kennisgeving aan en rekent erop dat Europa snel een besluit neemt om definitief een streep te zetten door het gebruik van vislood.
- 2140 Statenlid **Kostić** (PvdD) is blij met de mooie woorden van GL en zal per interruptie komen met een motie vreemd. Statenlid Kostić vraagt of GL die motie zal steunen.
- 2145 Statenlid **Cardol** (GL) antwoordt dat dit een vraag is naar de bekende weg. Statenlid Cardol zal zich aan de coalitieafspraken houden.
- Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) vraagt per interruptie of iets binnen de coalitie is afgesproken over vislood.
- 2150 Statenlid **Cardol** (GL) antwoordt ontkennend. Er zijn wel afspraken gemaakt over hoe wordt omgegaan met collegestandpunten. Verder heeft statenlid Cardol zijn mening uitgesproken. GL zal de motie niet steunen.
- 2155 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) begrijpt per interruptie niet waarom men dan in deze commissie zit, als alles al vooraf is besproken en dat de beslissingen door een meerderheid worden besloten, die dit vooraf al heeft afgesproken.
- Statenlid **Cardol** (GL) kan dit niet anders uitleggen. Dit is niet fijn, maar wel een onderdeel van de praktische politiek.
- 2160 De **vicevoorzitter** sluit dit debat en geeft het woord aan mevrouw Jellema.
- 2165 Mevrouw **Jellema** (PvdA) is van mening de oppositie niet zo ostentatief verbaasd hierover moet zijn, want zo gaat dat nu eenmaal.
- De PvdA dankt GS voor de uitgebreide beantwoording. De PvdA heeft ook al eerder uitgesproken dat de fractie het gebruik van lood zo snel mogelijk wil uitfaseren. De PvdA deelt ook de opvatting van GL en hoopt ook dat vislood snel en hopelijk voor 2027 op Europese schaal verboden wordt. Daarnaast vraagt de PvdA aan de gedeputeerde om in de tussentijd wel over de alternatieven vanuit de provincie te communiceren en dit te promoten. Verder zou men ook kunnen kijken of de
- 2170 provincie kan toezien op toezien. De PvdA wil dus graag meedenken met de coalitie en met de gedeputeerde. De PvdA ziet de beantwoording van deze vragen met belangstelling tegemoet.

2175 De heer **De Wit** (VVD) wil graag een ander geluid laten horen. Dit is een nette brief van het college waarin ook wordt verwezen naar initiatieven die ook wel degelijk ook door de provincie en de sportvisserij zelf worden ondernomen. De provincie kan immers beter iets beters bedenken dan alleen verbieden en verboden. Deze provincie heeft goede bestuurders die samen met de sector kiezen voor een prima aanpak om deze problemen op te lossen.

2180 Mevrouw **De Groot** (SP) neemt per interruptie aan dat de VVD ook weet dat lood zeer giftig is. Waarom kiest de VVD in dezen dan voor vrijheid?

2185 De heer **De Wit** (VVD) wil mensen niet onnodig blootstellen aan lood. Nederland heeft daarom ook een gremium wat daarop toeziet en die de waterkwaliteit beoordeelt. De loodconcentraties in het water zijn acceptabel in Nederland.

2190 Statenlid **Kostić** (PvdD) begrijpt per interruptie dat de VVD dit allemaal aan de sector overlaat. Daarom zit men nu in meerdere crisissen. Statenlid Kostić wijst op het 20% hogere loodgebruik als gevolg de VVD-methode. Wanneer kijkt de VVD een keer naar de resultaten en ziet de VVD dat die aanpak niet werkt?

2195 De heer **De Wit** (VVD) antwoordt dat de loodconcentraties in het water volgens het RIVM niet zorgwekkend zijn. De VVD wil altijd graag problemen in dit land oplossen, maar gaat niet met spandoeken de straat op in de hoop dat iemand luistert.

2200 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) deelt per interruptie de mening van de VVD dat een goede bestuurder problemen oppakt. De schade aan het milieu is momenteel een van de grootste uitdagingen. Heeft een goede bestuurder dan ook niet de verantwoordelijkheid om te voorkomen dat de schade aan de natuur toeneemt?

2205 De heer **De Wit** (VVD) antwoordt bevestigend. Vislood is overigens ook niet een van de pregnantste problemen. Er is ook al wet- en regelgeving in Nederland en in Europa en het is dan ook geen provinciale aanvullende taak om met een verbod te komen.

2210 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) vindt het per interruptie jammer dat de VVD zo spreekt over actievoerders. De ChristenUnie deelt ook de mening van D66. De provincie kan daarin een provinciale rol pakken.

2215 De heer **De Wit** (VVD) weegt de argumenten van de brief op het punt van een verbod anders dan andere partijen. Iedereen mag in deze zaal dat geluid laten horen. De VVD heeft wel degelijk vertrouwen in de visser die zelf nadenkt over het gebruik van zijn materialen en dat daarvoor ook een aanpak is binnen de verenigingen.

- 2220 Statenlid **Kostić** (PvdD) merkt per interruptie op dat de VVD de eigen wet- en regelgeving niet kent. Daarin staat dat bedrijven en verenigingen verplicht zijn om het gebruik van lood te vermijden. Zij zijn dus in overtreding. Deelt de VVD de mening van de PvdD dat er een stijging is van het gebruik van lood door vissers? Zo ja, waarom wil de VVD dan niet meehelpen aan het minimaliseren van die zeer zorgwekkende stof volgens de wet- en regelgeving?
- 2225 De heer **De Wit** (VVD) merkt op dat er inderdaad wet- en regelgeving, niet alleen voor lood, waaraan partijen moeten voldoen. De VVD ziet echter geen rol voor de provincie om met een aanvullend verbod daarop te komen. De VVD vraagt ook om op de hoogte te worden gehouden over nieuwe metingen waaruit stijgingen zouden blijken. Kunnen de provincie echter niet met iets beters komen dan een verbod? De VVD wil ook afwachten wat de Europese Commissie daarover besluit.
- 2230 Mevrouw **De Groot** (SP) verwijst per interruptie naar alle alternatieven voor vislood. Stoppen met vislood is in het belang van iedereen.
- 2235 De heer **De Wit** (VVD) merkt op dat de VVD als partij staat voor zelfbewuste mensen. Vissers kunnen prima die afweging over alternatieven maken.
- De **vicevoorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Loggen.
- 2240 Gedeputeerde **Loggen** stelt vast dat iedereen in deze zaal het beste wil doen voor de inwoners in Noord-Holland. De provincie erkent ook dat een alternatief wenselijk is. **Daarnaast wil de gedeputeerde ook kijken of via het budget waterrecreatie nog een aanvullende impuls kan worden gegeven.** Tegelijkertijd is ook niet elk alternatief even fraai en wenselijk. De gedeputeerde gelooft ook dat die signaalwerking vanuit de Green Deal moet komen. De urgentie is bovendien ook niet zo hoog dat stante pede gehandeld moet worden. De gedeputeerde wil dit dus graag in gezamenlijkheid met de sector doen. De gedeputeerde begrijpt echter ook de worsteling van GL en de PvdA over de coalitieafspraken over het niet nemen van een bovenwettelijke maatregel. In casu zou een bovenwettelijke maatregel worden opgeslagen in een privaatrechtelijk instrument, terwijl al een bestuursrechtelijk lijn is ingezet. Deze discussie kan dan ook beter over een aantal maanden worden gevoerd.
- 2245
- 2250 Statenlid **Kostić** (PvdD) merkt op dat GS wel Glyfosaat op eigen gronden via ongeveer dezelfde procedure hebben verboden. Verder is de fractie van de PvdD ook blij met het bovenwettelijke verbod voor reclames voor vis en vlees. Dat is ook niet in lijn met wat de VVD wil. Waarom doet de gedeputeerde hierover dan nu zo moeilijk?
- 2255 Gedeputeerde **Loggen** is van mening dat de PvdD haar zegeningen moet tellen. De kern hier is dat dit deze bovenwettelijke maatregel voorzien is van een advies van GS. In de brief wordt een compleet verhaal geschetst. De kern is dat dit gaat over een

2260 bovenwettelijke maatregel die in privaatrechtelijk instrument zou neerdalen en dat is tegen het coalitieakkoord.

Tweede termijn

2265 De **vicevoorzitter** biedt de commissie gelegenheid om vragen te stellen in de tweede termijn.

2270 Mevrouw **Jellema** (PvdA) merkt op dat in de brief staat dat vijf provincies en een waterschap bewust niet voor een verbod kiezen. Mevrouw Jellema vraagt of dit wel de juiste omschrijving is. Uit navraag is immers gebleken dat het verbod het niet heeft gehaald in het AB van het waterschap, dat was gewoon de helft plus een. Is de gedeputeerde het eens met deze constatering?

2275 Mevrouw **De Groot** (SP) verwijst naar de lijst met twintig lood-alternatieven. Waarom kan vissen met lood dan niet verboden worden? Waar is het dualisme in deze provincie gebleven?

De **vicevoorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Loggen.

2280 Gedeputeerde **Loggen** vindt de opmerking van de SP over het dualisme een beetje flauwekul. De beslissing van de helft plus een, is de besluitvorming in een democratie. Deze coalitie van de helft plus een, heeft ook een coalitieakkoord samengesteld met de diverse inbrengen van die partijen. De gedeputeerde adviseert ook na de verkiezingen in maart om belangrijke zaken in een coalitieakkoord op te nemen, mocht dit aan de orde komen en vervolgens de coalitie ook daaraan te houden. Welkom in de wereld van de echte politiek.

2290 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt per interruptie naar het voortschrijdende inzicht. Mogelijk kan de coalitie dan ook een andere keuze maken. Is de gedeputeerde het hiermee eens?

Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat dit wel altijd in coalitieverband moet gebeuren.

2295 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt nogmaals per interruptie naar het voortschrijdend inzicht op bepaalde dossiers. Het gaat daarbij niet om het openbreken van het coalitieakkoord.

2300 Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat het voortschrijdende inzicht opgesloten zit in de brief. Indien een coalitiepartij daarover van mening verschilt, zal dit samen met de coalitiepartijen besproken moeten worden. Er is ook bereidheid om over ruimte na te denken, maar niet altijd en overal. Voor nu is de brief van GS leidend. Daarnaast zit

aan het toezicht ook een financiële component vast. De gedeputeerde wil dit daarom nog steeds samen met de sector doen.

2305 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) vraagt per interruptie waarom er gediscussieerd wordt in deze commissie, terwijl het antwoord al bekend was. Dat is een essentiële vraag.

Gedeputeerde **Loggen** neemt aan dat dit een retorische vraag is van de ChristenUnie.

2310 De **vicevoorzitter** dankt en concludeert dat het onderwerp voldoende behandeld is. De commissie kan dit zelf weer op een ander moment op de agenda zetten.

14. Rondvraag gedeputeerde Loggen

2315 De **vicevoorzitter** meldt dat de VVD inmiddels een rondvraag heeft ingediend voor gedeputeerde Loggen.

2320 De heer **De Wit** (VVD) meldt dat de rondvraag inmiddels ook in iBabs staat. Herkent het college zich in die brief? Grondeigenaren in het gebied Oostelijke Vechtplassen maken zich zorgen blijkens een brief die PS hebben ontvangen op 10-2-2023. Daarin worden zorgen uitgesproken over o.a. participatie, onteigening en natuurinrichting. Herkent het college de in de brief genoemde signalen/ontwikkelingen? Hoe is de participatie gelopen met grondeigenaren? Kan het college bedoelde grondeigenaren (nogmaals) gelegenheid geven om in gesprek te gaan over de uitvoering van het Gebiedsakkoord? Welke ruimte is er binnen het Gebiedsakkoord voor bedoelde grondeigenaren om zelf regie te kunnen pakken op de inrichting van hun eigendommen?

2325 Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat iedereen de brief van de bewoners heeft ontvangen. De antwoorden daarop vergen nog enige nuance. De gedeputeerde zal hierop schriftelijk ingaan en de commissie daarvan in kennis stellen.

De **vicevoorzitter** concludeert dat de antwoorden zo spoedig mogelijk volgen.

2335 15. B-agenda Landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn 15a. Discussienota bescherm de Paling

2340 De provincie verhuurt het aalvisrecht op verschillende plekken in de provincie, elke keer voor zes jaar. De partij aan welke het aalvisrecht verhuurd wordt mag dan in het gebied de komende zes jaar paling doden. De paling staat echter op de internationale Rode Lijst van ernstig bedreigde diersoorten. Een van de grootste bedreiging voor de paling is de visserij. De PvdD heeft een discussienota opgesteld en heeft de volgende vraag aan de commissie: Is de commissie bereid GS te vragen om in navolging van

- 2345 HHNK in de toekomst waar mogelijk geen aalvisrecht meer te verhuren? Hiervoor heeft PvdD een conceptmotie opgesteld.
- De **vicevoorzitter** geeft eerst het woord aan de indiener van de discussienota, Statenlid Kostić van de PvdD.
- 2350 Statenlid **Kostić** (PvdD) stelt vast dat paling een zeer bedreigde diersoort is. Door allerlei organisaties wordt gezegd dat de visserij eigenlijk met de vangst van paling moet stoppen. Daarnaast worden ook geen nieuwe rechten aalvisvisserij uitgegeven op de wateren van het waterschap. De vraag is of de commissie dit zo vroeg mogelijk juridisch aan banden wil leggen.
- 2355 De **vicevoorzitter** dankt en meldt dat gedeputeerde Zaal online aanwezig is. De vicevoorzitter biedt de commissie de gelegenheid om vragen te stellen.
- Eerste termijn*
- 2360 Statenlid **Bwefar** (GL) dankt de PvdD voor de discussienota. GL wil vissen op bedreigde diersoorten daar waar mogelijk niet toestaan en hiermee zo snel mogelijk stoppen. GL staat dus achter het voorstel van de PvdD. Om hoeveel palingvissers gaat het in dezen? GL wil oog hebben voor de palingvissers, maar dat is voor GL niet doorslaggevend. Paling is immers een extreem bedreigde diersoort, waarvoor het nationale plan niet toereikend is. Statenlid Bwefar vraagt hoe hoog de schade is voor palingvissers als die rechten worden ingetrokken. GL wil die palingvissers hiervoor compenseren.
- 2365
- 2370 Mevrouw **Jellema** (PvdA) stelt vast dat GL met die compensatie een component toevoegt. De PvdA vraagt om een reactie van de gedeputeerde hierop. Wat zijn de implicaties van het voorstel van de PvdD? Verder is een concept-motie een bijzonder figuur, want een motie is pas een motie als die wordt ingediend in de Staten. De PvdA wacht eerst op de reactie van de gedeputeerde.
- 2375 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie aan de PvdA om na te denken over wat is afgesproken. Er zou een concept-motie gemaakt worden van de motie vreemd. Waarom is mevrouw Jellema nu zo kritisch hierover? Het verzoek aan de commissie is om hierover mee te denken.
- 2380 Mevrouw **Jellema** (PvdA) wil zeker meedenken over de discussienota, maar nu over de motie. Dat is geen figuur.
- 2385 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) dankt de PvdD voor de agendering van dit punt. Paling is een zeer bijzonder dier en het belangrijk om voorzichtig om te gaan met de visvergunningen. Paling is ook een goede waterzuiveraar en moet gekoesterd

2390 worden. Verder zijn ook andere provincies bij de vergunningen rondom het IJsselmeer betrokken. In hoeverre kan men daarbij de samenwerking met andere provincies aangaan? Landelijk heeft de ChristenUnie in december 2022 een motie ingediend om de doorgangen voor palingen rondom het IJsselmeer beter toegankelijk te maken. Daarin wordt nu geïnvesteerd.

2395 Mevrouw **Kapitein** (D66) kan helaas momenteel niet zoveel met dit vraagstuk. D66 geeft aan dat landelijk eventueel een vangstverbod op paling moet worden ingesteld. D66 ziet dan ook weinig mogelijkheden voor praktische acties van de provincie. De visrechten zijn immers ook tot 2028 uitgegeven. D66 gaat dus niet mee met het voorstel van de PvdD om de paling vanuit de provincie verder te beschermen.

2400 Statenlid **Kostić** (PvdD) is per interruptie van mening dat dit zo vroeg mogelijk moet, maar eventueel ook pas in 2028. Waarom wil D66 het uitgeven van eigen aalvisrechten niet aan banden leggen. Waarom verwijst D66 naar het Rijk?

2405 Mevrouw **Kapitein** (D66) stelt vast dat die visrechten tot 2028 zijn uitgegeven. Verder is het belangrijk om als provincie een betrouwbare overheid te zijn. Daarnaast kent D66 de Rode Lijst van ernstig bedreigde diersoorten. Dat is een landelijk issue en D66 heeft de paling niet zien staan.

2410 Statenlid **Kostić** (PvdD) stelt per interruptie vast dat D66 geen bestaande contracten wil openbreken. Dat is ook precies wat de PvdD bedoeld in de motie. Statenlid **Kostić** stelt voor aan mevrouw Kapitein om na deze vergadering over een eventuele aanscherping verder te praten.

Mevrouw **Kapitein** (D66) wacht dit af.

2415 De heer **Van Tiggelen** (PVV) stelt vast dat de palingstand zich sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw op een laag maar stabiel niveau bevindt als gevolg van de Afsluitdijk, inpolderingen, sluizen en gemalen, dus fysieke hindernissen. Het probleem zit dus niet bij de visserij.

2420 De heer **Dijk** (CDA) geeft een compliment aan de PvdD voor het opstellen van deze discussienota. Al eeuwenlang wordt gevisd op paling en is paling een onderdeel van de cultuur van Noord-Holland. Niemand is dan ook gebaat bij het verdwijnen van de paling. Het CDA begrijpt de zorgen over de palingstand die tot 2015 flink is afgenomen. Het CDA heeft goede hoop dat het nationale aalherstelplan werkt. Door

2425 de maatregelen zit de palingstand immers weer in de lift. Het CDA ziet een goede balans tussen het behoud van cultuur het herstel van de palingstand in het aalherstelplan. De provincie doet wettelijk bovendien al genoeg door het volgen van dit plan. In 90% van de Nederlandse wateren moet de paling in de sportvisserij altijd direct teruggezet worden. Voor de beroepsvisserij geldt dat paling terug moet

- 2430 worden gezet mocht de paling kleiner zijn dan 28 cm. Tenslotte wordt ook een deel van de glasalen teruggezet voor het herstel van de palingstand. Het CDA wil de visserij ook niet nog meer onder druk zetten en zal de concept motie niet steunen.
- 2435 Mevrouw **Alberts** (SP) stelt vast dat er zonder paling geen vissers zijn. Volgens Natuurmonumenten gaat het niet goed met de paling en staat paling ook gewoon op de Rode Lijst. Het is daarom belangrijk om te bekijken in hoeverre men naar een stop kan gaan. De route die de PvdD nu heeft gekozen is ook heel verstandig, omdat in deze commissie hierover gedebatteerd kan worden. Bovendien kan de motie ook nog aangepast worden. Debatteren kan ook niet bij een motie vreemd in de Staten.
- 2440 Mogelijk kan het effect op de visserij en het benadrukken bij het Rijk van de Rode Lijst bijvoorbeeld nog in de motie worden meegenomen. De SP hoort dat nog graag van de PvdD.
- 2445 De heer **De Wit** (VVD) vraagt inzicht in de grootte van het probleem, de ontwikkelingen en de oorzaken. Welke veelheid aan instrumenten zou hierbij kunnen passen? Zolang dat inzicht ontbreekt, zal de VVD niet voor een specifieke oplossing willen pleiten. De VVD zit dus op dit moment niet op een dergelijk maatregel te wachten.
- 2450 De heer **Mantel** (JA21) sluit aan bij de woorden van de PVV en het CDA. Het herstelplan is voorlopig voldoende.
- De **vicevoorzitter** dankt en geeft het woord aan gedeputeerde Zaal voor een reactie.
- 2455 Gedeputeerde **Zaal** dankt de PvdD om het onderwerp op deze manier te agenderen, zodat het mogelijk is om op deze manier de discussie te voeren. Het gaat hierbij om een lastige afweging. Enerzijds erkennen GS dat de paling een zeer bedreigde diersoort is, waarbij minder visserij een oplossing zou kunnen zijn en anderzijds is er nationaal al veel beschermende regelgeving. De vraag is of de provincie daarop nog technisch moet ingrijpen. Technisch-juridisch is dat mogelijk. De vraag is of dit privaatrechtelijk moet, ook gezien wat al eerder vandaag is gezegd over de bovenwettelijke maatregelen. De gedeputeerde wil eerst uitzoeken wat de impact van zo'n privaatrechtelijk verbod zal zijn. Dit gaat ook alleen over de provinciale wateren en dus niet over het IJsselmeer. Verder is handhaving onmogelijk. Hiervoor zijn geen middelen beschikbaar. Daarnaast zit er vandaag ook geen voorstel bij over die middelen. Daarnaast is het ook belangrijk dat wordt onderzocht wat de impact is op deze beroepsvissers. De gedeputeerde vindt het is dan ook te vroeg om hierover al een standpunt in te nemen, ook omdat deze discussienota niet uitgaat van feiten. Bijvoorbeeld het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft alleen geen locaties meer toegevoegd. De gedeputeerde wil de commissie graag eerst voorzien van de juiste informatie, voordat hierover in standpunt wordt ingenomen in PS.
- 2470

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie uitleg over bovenwettelijk. Dit kan de provincie immers gewoon doen.

2475

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat het technisch-juridisch inderdaad kan, maar er is uiteindelijk ook gewoon een nationaal plan om de aal beter te beschermen. De gedeputeerde wil daarom eerst weten wat de consequenties zijn, zeker ook omdat er een aantal onjuistheden in de discussienota staan.

2480

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt per interruptie of de gedeputeerde de mening van de PvdD deelt dat de provincie gaat over haar eigen aalvisrechten en daarin besluiten. Wil de gedeputeerde meedenken over hoe deze motie wel goed geformuleerd kan worden zodat hierover in de volgende PS wel kan worden besloten?

2485

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt bevestigend. De provincie gaat over haar eigen aalvisrechten, maar dat staat niet op zich. De provincie heeft bestuursrechtelijk ook te maken met nationale wetgeving en dat moet goed op elkaar aansluiten. Verder wil de gedeputeerde meedenken over de motie, indien een meerderheid van de Staten daarvoor ook openstaat.

2490

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt per interruptie aan de gedeputeerde wat nog uitgezocht moet worden.

2495

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat het vooral gaat om de impact op de sector, hoe andere overheden hiermee omgaan, zoals het hoogheemraadschap. Verder wil de gedeputeerde weten wat de impact van de provincie kan zijn en wat dit betekent voor de eventuele handhaving. Daarnaast is ook de vraag of daarvoor energie, capaciteit en middelen ingezet moeten worden, naast de landelijke regelgeving die er al is. De gedeputeerde laat deze laatste afweging aan PS. Een verbod gaat voor nu echter te ver.

2500

De **vicevoorzitter** stelt voor om verder te gaan met de tweede termijn.

2505

Tweede termijn

Statenlid **Kostić** (PvdD) dankt iedereen voor de constructieve bijdrage en nodigt iedereen uit om over deze motie na te denken. De PvdD staat overal open voor, maar wil de motie wel in PS indienen. Verder haalt de fractie van de PvdD een citaat uit de kadernota van het hoogheemraadschap aan waarin staat dat geen nieuwe aalvisrechten meer worden uitgegeven. De PvdD wil graag bekijken hoe de provincie de paling kan beschermen.

2510

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) merkt op dat het gaat om het niet uitgeven van nieuwe visrechten en niet over verbieden. Bovendien mag men nu ook al niet zomaar

2515

vissen op paling. Daarop staan al fikse boetes tot € 200 per paling. Daarop zal momenteel ook gehandhaafd worden. Kan de gedeputeerde hierop nog reageren?

2520 Statenlid **Bwefar** (GL) denkt dat bij een extreem bedreigde diersoort elke impact uitmaakt. Het argument van impact is dan ook niet zo doorslaggevend.

De heer **De Wit** (VVD) zal op dit moment niet meegaan met de motie omdat de openstaande vragen niet tijdig voor de komende PS-vergadering opgehelderd kunnen worden.

2525 De **vicevoorzitter** dankt en geeft het woord aan gedeputeerde Zaal voor een reactie.

2530 Gedeputeerde **Zaal** legt uit dat momenteel zeker wordt gehandhaafd, alleen niet via de privaatrechtelijke weg maar via de nationale bestuurlijke weg door de NVWA. Verder heeft een ambtenaar van het hoogheemraadschap al uitgelegd aan de gedeputeerde dat dit toch anders uitgelegd moet worden. **Dit wordt verder uitgezocht.** Bovendien heeft dit voorstel veel impact op ondernemers in kwestie. De impact uitzoeken zal niet lukken voor de volgende PS-vergadering. Verder worden de facto geen rechten meer verleend. De laatste vergunning eindigt in 2028 en de facto

2535 is dat eigenlijk ook een privaatrechtelijk aalvisvangverbod voor de provinciale wateren.

2540 De **vicevoorzitter** stelt vast dat de gedeputeerde vraagt om meer tijd. Het is verder aan de PvdD wat zij met de motie vreemd doet en wanneer. De vicevoorzitter rondt daarmee het agendapunt af.

16. Rondvraag gedeputeerde Zaal

2545 De **vicevoorzitter** deelt mee dat geen rondvraag voor gedeputeerde Zaal is ontvangen. Ook nu is er geen vraag vanuit de commissie voor gedeputeerde Zaal.

Schorsing tot 16 februari 18:45 uur

2550 De **vicevoorzitter** schorst de vergadering om 16:32 uur onder dankzegging. Op 16 februari 2023 wordt deze commissievergadering Natuur Landbouw en Gezondheid om 18:45 uur voortgezet.